

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRÓW INFRASTRUKTURY ORAZ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI**

z dnia 31 lipca 2002 r.

w sprawie znaków i sygnałów drogowych.

(Dz. U. z dnia 12 października 2002 r.)

Na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 1997 r. Nr 98, poz. 602, Nr 123, poz. 779 i Nr 160, poz. 1086, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 133, poz. 872, z 1999 r. Nr 106, poz. 1216, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 483 i Nr 53, poz. 649, z 2001 r. Nr 27, poz. 298, Nr 106, poz. 1149, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 129, poz. 1444 i Nr 130, poz. 1452 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804 i Nr 113, poz. 984) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Rozporządzenie określa znaki i sygnały obowiązujące w ruchu drogowym, ich znaczenie i zakres obowiązywania.

2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) drodze z pierwszeństwem - rozumie się przez to drogę oznakowaną jako droga z pierwszeństwem, na której kierujący zbliżający się do skrzyżowania ma pierwszeństwo w stosunku do kierujących zbliżających się do skrzyżowania drogą oznakowaną jako podporządkowana;
- 2) drodze podporządkowanej - rozumie się przez to drogę oznakowaną jako droga podporządkowana, na której kierujący zbliżający się do skrzyżowania jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa kierującym zbliżającym się do skrzyżowania drogą oznakowaną jako droga z pierwszeństwem;
- 3) ustawie - rozumie się przez to ustawę z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym.

3. Na drogach stosuje się następujące znaki i sygnały drogowo:

- 1) znaki pionowe w postaci tarcz, tablic z napisami lub symbolami, które występują również w postaci znaków świetlnych,
- 2) znaki poziome w postaci linii, napisów i symboli umieszczonych na nawierzchni drogi,
- 3) sygnały świetlne nadawane przez sygnalizatory,
- 4) sygnały dawane przez osoby do tego uprawnione,
- 5) sygnały dźwiękowe lub wibracyjne wysyłane przez urządzenia umieszczone na drodze.

4. Oprócz znaków, o których mowa w ust. 3 pkt 1, stosuje się znaki związane z oznaczeniem pasa drogowego, obiektów drogowych i oznaczenia w postaci urządzeń bezpieczeństwa ruchu, w szczególności w związku z zamknięciem drogi lub jej części dla ruchu, a w razie potrzeby - znaki z napisami wskazującymi sposób korzystania z drogi, jeżeli nie może on być wyrażony znakami określonymi w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. 1. Znak drogowy pionowy umieszczony po prawej stronie jezdni lub nad jezdnią dotyczy kierujących znajdujących się na wszystkich pasach ruchu; jeżeli jednak znaki są umieszczone nad poszczególnymi pasami ruchu, to znak dotyczy tylko kierujących znajdujących się na pasie, nad którym znak jest umieszczony. Znak drogowy umieszczony po lewej stronie jezdni lub pasów ruchu stanowi powtórzenie znaku umieszczonego po prawej stronie, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

2. Kierujący jest obowiązany stosować się do znaku drogowego pionowego umieszczonego na wysyłającym żółte sygnały błyskowe pojeździe, który wykonuje na drodze prace porządkowe, remontowe lub modernizacyjne.

3. Znaki drogowo wyrażające zakazy lub nakazy odnoszące się do kierunku jazdy oraz znaki zakazu wjazdu pojazdów o określonych wymiarach, masie lub naciskach osi nie dotyczą kierującego pojazdem szynowym, poruszającego się po wyznaczonej dla niego trasie.

4. Napis lub symbol umieszczony na tabliczce pod znakiem drogowym stanowi integralną część znaku.

5. Jeżeli na znaku lub tabliczce jest podany układ dróg na skrzyżowaniu (schemat skrzyżowania) liniami o różnej szerokości, to linia szersza oznacza drogę z pierwszeństwem.

6. Znaki poziome odzwierciedlające znaki pionowe ostrzegawcze lub zakazu stanowią powtórzenie zastosowanych znaków pionowych.

7. Przepisy ust. 1 i 4 stosuje się odpowiednio do sygnałów świetlnych do kierowania ruchem.

8. Wzory znaków drogowych, sygnałów drogowych, wzory tabliczek oraz ich spis określa, z zastrzeżeniem ust. 9, załącznik do rozporządzenia.

9. Znaki i sygnały dotyczące organizacji ruchu oraz znaki określające prędkość, wymiary, masę i naciski osi pojazdu podane są przykładowo. Dotyczy to również tabliczek przedstawiających pojazdy, układ dróg na skrzyżowaniu i sytuacje na drodze.

Rozdział 2

Znaki drogowe pionowe

Znaki ostrzegawcze

§ 3. 1. Znaki ostrzegawcze uprzedzają o miejscach na drodze, w których występuje lub może występować niebezpieczeństwo, oraz zobowiązują uczestników ruchu do zachowania szczególnej ostrożności.

2. Odległość znaku ostrzegawczego od miejsca niebezpiecznego wynosi od 150 m do 300 m na drogach, na których dopuszczalna prędkość pojazdów przekracza 60 km/h, a do 100 m na pozostałych drogach.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do znaku A-7, który umieszcza się w odległości do 50 m od skrzyżowania na drogach, na których dopuszczalna prędkość pojazdów przekracza 60 km/h, oraz do 25 m od skrzyżowania na pozostałych drogach, z zastrzeżeniem § 5 ust. 5.

4. Umieszczona pod znakiem ostrzegawczym tabliczka T-1 wskazuje odległość znaku od miejsca niebezpiecznego.

5. Umieszczona pod znakiem ostrzegawczym tabliczka T-2 wskazuje długość odcinka drogi, na którym powtarza się lub występuje niebezpieczeństwo, jeżeli długość odcinka przekracza 500 m; umieszczona pod znakiem ostrzegawczym tabliczka T-3 oznacza koniec takiego odcinka.

§ 4. 1. Znaki:

1) A-1 "niebezpieczny zakręt w prawo",

2) A-2 "niebezpieczny zakręt w lewo"

ostrzegają o niebezpiecznym zakręcie w kierunku wskazanym na znaku.

2. Znaki:

1) A-3 "niebezpieczne zakręty - pierwszy w prawo",

2) A-4 "niebezpieczne zakręty - pierwszy w lewo"

ostrzegają o niebezpiecznych zakrętach, z których pierwszy jest w kierunku wskazanym na znaku.

3. Umieszczona pod znakiem A-3 lub A-4 tabliczka T-4 wskazuje liczbę zakrętów większą niż dwa, natomiast tabliczka T-5 wskazuje początek drogi krętej.

§ 5. 1. Znak A-5 "skrzyżowanie dróg" ostrzega o skrzyżowaniu dróg, na którym pierwszeństwo nie jest określone znakami.

2. Znaki:

1) A-6a "skrzyżowanie z drogą podporządkowaną występującą po obu stronach",

2) A-6b "skrzyżowanie z drogą podporządkowaną występującą po prawej stronie",

3) A-6c "skrzyżowanie z drogą podporządkowaną występującą po lewej stronie"

ostrzegają o skrzyżowaniu z drogą podporządkowaną, występującą po stronie wskazanej na znaku.

3. Umieszczona pod znakami A-6a, A-6b lub A-6c tabliczka T-6b wskazuje układ dróg na skrzyżowaniu.

4. Znaki:

1) A-6d "wlot drogi jednokierunkowej z prawej strony",

2) A-6e "wlot drogi jednokierunkowej z lewej strony"

ostrzegają o skrzyżowaniu z jednokierunkową drogą podporządkowaną, której wlot występuje po stronie wskazanej na znaku.

5. Znak A-7 "ustęp pierwszeństwa" ostrzega o skrzyżowaniu z drogą z pierwszeństwem. Znak A-7 znajdujący się w obrębie skrzyżowania dotyczy tylko najbliższej jezdni, przed którą został umieszczony.

6. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio do znaku A-7 umieszczonego przed torowiskiem pojazdów szynowych lub w innych miejscach przecinania się kierunków ruchu.

7. Umieszczona pod znakiem A-7 tabliczka T-6c lub T-6d wskazuje rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie.

8. Znak A-8 "skrzyżowanie o ruchu okrężnym" ostrzega o skrzyżowaniu, na którym ruch odbywa się dookoła wyspy lub placu w kierunku wskazanym na znaku.

§ 6. 1. Znak A-9 "przejazd kolejowy z zaporami" ostrzega o przejeździe kolejowym wyposażonym w zapory lub półzapory.

2. Znak A-10 "przejazd kolejowy bez zapór" ostrzega o przejeździe kolejowym niewyposażonym ani w zapory, ani w półzapory.

3. Umieszczona pod znakiem A-9 lub A-10 tabliczka T-7 wskazuje układ torów i drogi na przejeździe.

§ 7. 1. Znak A-11 "nierówna droga" ostrzega o poprzecznej nierówności jezdni.

2. Znak A-11a "próg zwalniający" ostrzega o wypukłości na jezdni zastosowanej w celu spowolnienia ruchu pojazdów.

3. Znaki:

- 1) A-12a "zwężenie jezdni - dwustronne",
- 2) A-12b "zwężenie jezdni - prawostronne",
- 3) A-12c "zwężenie jezdni - lewostronne"

ostrzegają o zwężeniu jezdni po stronie wskazanej na znaku, które może powodować utrudnienia ruchu.

4. Znak A-13 "ruchomy most" ostrzega o wjeździe na most zwodzony lub obrotowy.

5. Znak A-14 "roboty na drodze" ostrzega o prowadzonych na drodze robotach; umieszczona pod znakiem tabliczka T-19 wskazuje na malowanie znaków poziomych.

6. Znak A-15 "śliska jezdnia" ostrzega o możliwości poślizgu pojazdu spowodowanego w szczególności zmianą nawierzchni jezdni, stałym lub okresowym jej zawilgoceniem.

§ 8. 1. Znak A-16 "przejście dla pieszych" ostrzega o przejściu dla pieszych.

2. Znak A-17 "dzieci" ostrzega o miejscu na drodze szczególnie uczęszczanym przez dzieci lub o bliskości takiego miejsca.

§ 9. Znaki:

- 1) A-18a "zwierzęta gospodarskie",
- 2) A-18b "zwierzęta dzikie"

ostrzegają o możliwości napotkania na drodze zwierząt.

§ 10. 1. Znak A-19 "boczny wiatr" ostrzega o miejscu, w którym mogą występować silne boczne poddmuchy wiatru.

2. Znak A-20 "odcinek jezdni o ruchu dwukierunkowym" ostrzega jadących jezdnią jednokierunkową o miejscu, w którym rozpoczyna się ruch dwukierunkowy.

3. Znak A-21 "tramwaj" ostrzega o przejeździe przez tory tramwajowe; umieszczona pod znakiem tabliczka T-7 wskazuje układ torów i drogi na tym przejeździe.

4. Znak A-22 "niebezpieczny zjazd" ostrzega o znacznym spadku podłużnym drogi; umieszczona pod znakiem tabliczka T-9 wskazuje rzeczywistą wielkość spadku.

5. Znak A-23 "stromy podjazd" ostrzega o znacznym wzniesieniu drogi; umieszczona pod znakiem tabliczka T-9 wskazuje rzeczywistą wielkość wzniesienia.

6. Znak A-24 "rowerzyści" ostrzega o miejscu, w którym rowerzyści wjeżdżają z drogi dla rowerów na jezdnię lub przez nią przejeżdżają.

7. Znak A-25 "spadające odłamki skalne" ostrzega o możliwości spadania na drogę lub zalegania na niej odłamków skalnych.

8. Znak A-26 "lotnisko" ostrzega o możliwości nagłego pojawienia się nisko przelatującego samolotu lub śmigłowca.

9. Znak A-27 "nabrzeże lub brzeg rzeki" ostrzega o odcinku drogi prowadzącym bezpośrednio do nabrzeża lub wzdłuż brzegu rzeki lub innego zbiornika wodnego.

10. Znak A-28 "sypki żwir" ostrzega o odcinku drogi pokrytej żwirem (grysem), który może być wyrzucany spod kół jadących pojazdów.

11. Znak A-29 "sygnały świetlne" ostrzega o miejscu, w którym ruch jest kierowany za pomocą sygnalizacji świetlnej.

§ 11. 1. Znak A-30 "inne niebezpieczeństwo" ostrzega o niebezpieczeństwie innego rodzaju niż określone pozostałymi znakami ostrzegawczymi. Umieszczona pod znakiem A-30 tabliczka wskazuje rodzaj niebezpieczeństwa za pomocą symbolu lub napisu.

2. Umieszczona pod znakiem A-30 tabliczka wskazuje:

- 1) T-8 - miejsce, w którym ruch pojazdów został skierowany na tory tramwajowe,
- 2) T-10 - przecięcie drogi z bocznicą kolejową lub torem o podobnym charakterze; w miejscu tak oznakowanym ruch na drodze jest wstrzymywany przez pracownika kolei podczas przejeżdżania (przetaczania) pociągu,
- 3) T-11 - przeprawę promową,
- 4) T-12 - podłużny uskok nawierzchni,
- 5) T-13 - odcinek drogi, na którym występują deformacje nawierzchni w postaci kolein,
- 6) T-14 - miejsce częstych wypadków o charakterze wskazanym na tabliczce,
- 7) T-15 - miejsce częstych wypadków spowodowanych śliską nawierzchnią jezdni ze względu na opady deszczu,
- 8) T-16 - miejsce wyjazdu pojazdów uprzywilejowanych wskazanych na tabliczce,
- 9) T-17 - granicę państwa,
- 10) T-18 - nieoczekiwaną zmianę kierunku ruchu o przebiegu wskazanym na tabliczce.

3. Tabliczka T-16 może być powtórzona bez znaku A-30 bezpośrednio przed miejscem wjazdu na drogę pojazdów uprzywilejowanych.

§ 12. 1. Znak A-31 "niebezpieczne pobocze" ostrzega o niebezpiecznym poboczu (miękkim lub obniżonym); znak z odwróconym symbolem ostrzega o niebezpiecznym poboczu występującym po lewej stronie drogi.

2. Znak A-32 "oszronienie jezdni" ostrzega o mogącym występować na drodze oszronieniu jezdni lub gołoledzi.

§ 13. 1. Znak A-33 "zator drogowy" ostrzega o częstym występowaniu zablokowania ruchu pojazdów.

2. Znak A-34 "wypadek drogowy" ostrzega o miejscu, w którym na skutek wypadku drogowego nastąpiło zablokowanie drogi lub znaczne utrudnienie ruchu pojazdów.

§ 14. Znaki ostrzegawcze w postaci znaków świetlnych, na których symbole barwy białej znajdują się na czarnym tle, mają takie samo znaczenie, jak znaki w postaci tarcz z czarnymi symbolami. Przepis ten stosuje się odpowiednio do symboli i napisów na tabliczkach pod znakami.

Znaki zakazu

§ 15. 1. Znaki zakazu obowiązują na drodze, na której są umieszczone, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

2. Zakaz wyrażony znakiem zakazu obowiązuje od miejsca jego ustawienia, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

3. Znak zakazu umieszczony pod znakiem E-17a oznacza, że zakaz obowiązuje na obszarze całej miejscowości, z wyjątkiem odcinka drogi, na którym został on zmieniony lub odwołany innym znakiem.

4. Znak zakazu umieszczony pod znakiem D-42 oznacza, że zakaz obowiązuje do znaku D-43 lub E-18a, z wyjątkiem odcinka drogi, na którym został on zmieniony lub odwołany innym znakiem.

5. Umieszczona pod znakiem zakazu tabliczka wskazuje:

- 1) T-20 - długość odcinka jezdni, na którym zakaz obowiązuje,
- 2) T-21 - odległość znaku od miejsca, od którego lub w którym zakaz obowiązuje.

6. Umieszczony na znaku zakazu albo tabliczce napis określający dni lub okres doby oznacza, że zakaz obowiązuje w tym czasie.

7. Umieszczone na jednej tarczy dwa lub trzy symbole znaków określonych w § 18 i 19 mają takie samo znaczenie jak znaki pojedyncze.

§ 16. 1. Znak B-1 "zakaz ruchu w obu kierunkach" oznacza zakaz ruchu na drodze pojazdów, kolumn pieszych oraz jeźdźców i poganiaczy; znak może być ustawiony na jezdni.

2. Umieszczona pod znakiem B-1 tabliczka T-22 wskazuje, że zakaz nie dotyczy rowerów jednośladowych.

§ 17. 1. Znak B-2 "zakaz wjazdu" oznacza zakaz wjazdu pojazdów na drogę lub jezdnię od strony jego umieszczenia; zakaz dotyczy również kolumn pieszych oraz jeźdźców i poganiaczy.

2. Umieszczona pod znakiem B-2 tabliczka T-22 wskazuje, że znak nie dotyczy rowerów jednośladowych wjeżdżających na wyznaczony na jezdni pas ruchu dla rowerów.

§ 18. 1. Znak B-3 "zakaz wjazdu pojazdów silnikowych, z wyjątkiem motocykli jednośladowych", oznacza zakaz ruchu pojazdów silnikowych; zakaz nie dotyczy motocykli jednośladowych.

2. Znak B-3a "zakaz wjazdu autobusów" oznacza zakaz ruchu autobusów.

3. Znak B-4 "zakaz wjazdu motocykli" oznacza zakaz ruchu motocykli.

4. Znak B-5 "zakaz wjazdu samochodów ciężarowych" oznacza zakaz ruchu:

- 1) samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t,
- 2) ciągników samochodowych,
- 3) pojazdów specjalnych i używanych do celów specjalnych o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t,
- 4) ciągników rolniczych,
- 5) pojazdów wolnobieżnych.

5. Określona na znaku B-5 albo na tabliczce umieszczonej pod nim masa oznacza, że zakaz dotyczy pojazdu (zespołu pojazdów), którego dopuszczalna masa całkowita przekracza masę podaną na znaku albo na tabliczce.

6. Znak B-6 "zakaz wjazdu ciągników rolniczych" oznacza zakaz ruchu ciągników rolniczych i pojazdów wolnobieżnych.

7. Znak B-7 "zakaz wjazdu pojazdów silnikowych z przyczepą" oznacza zakaz ruchu pojazdów silnikowych z przyczepą (przyczepami); zakaz nie dotyczy pojazdów z przyczepą jednoosiową lub naczepą.

8. Określona na znaku B-7 lub na tabliczce umieszczonej pod nim masa dotyczy dopuszczalnej masy całkowitej przyczepy, a w razie ciągnięcia dwóch przyczep - sumy ich mas.

9. Znak B-8 "zakaz wjazdu pojazdów zaprzęgowych" oznacza zakaz ruchu pojazdów zaprzęgowych oraz jeźdźców i poganiaczy.

10. Znak B-9 "zakaz wjazdu rowerów" oznacza zakaz ruchu na jezdni i poboczu rowerów.

11. Znak B-10 "zakaz wjazdu motorowerów" oznacza zakaz ruchu motorowerów.

12. Znak B-11 "zakaz wjazdu wózków rowerowych" oznacza zakaz ruchu rowerów wielośladowych.

13. Znak B-12 "zakaz wjazdu wózków ręcznych" oznacza zakaz ruchu na jezdni i poboczu wózków ręcznych przeznaczonych do używania na jezdni, prowadzonych, ciągniętych lub pchanych.

§ 19. 1. Znak B-13 "zakaz wjazdu pojazdów z materiałami wybuchowymi lub łatwo zapalnymi" oznacza zakaz ruchu pojazdów przewożących, określone w przepisach o przewozie materiałów (towarów) niebezpiecznych, materiały niebezpieczne klas: 1, 3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2 lub gazy palne klasy 2 w ilościach, dla których jest wymagane oznakowanie pojazdu tablicami ostrzegawczymi barwy pomarańczowej.

2. Znak B-13a "zakaz wjazdu pojazdów z materiałami niebezpiecznymi" oznacza zakaz ruchu pojazdów przewożących, określone w przepisach o przewozie materiałów (towarów) niebezpiecznych, materiały niebezpieczne w ilościach, dla których jest wymagane oznakowanie pojazdu tablicami ostrzegawczymi barwy pomarańczowej; tabliczka z odpowiednim napisem umieszczona pod znakiem wskazuje, że zakaz dotyczy tylko określonych klas lub grup materiałów niebezpiecznych albo określonego sposobu ich przewozu.

3. Znak B-14 "zakaz wjazdu pojazdów z materiałami, które mogą skazić wodę" oznacza zakaz ruchu pojazdów przewożących, określone w przepisach o przewozie materiałów (towarów) niebezpiecznych, materiały niebezpieczne klas 3, 4.3, 6.1, 6.2, 8, gazy trujące lub gazy żrące klasy 2, lub materiały

zagrożące środowisku klasy 9 w ilościach, dla których jest wymagane oznakowanie pojazdu tablicami ostrzegawczymi barwy pomarańczowej.

§ 20. 1. Znak B-15 "zakaz wjazdu pojazdów o szerokości ponad .....m" oznacza zakaz ruchu pojazdów, których szerokość (również z ładunkiem) jest większa od wartości podanej na znaku.

2. Znak B-16 "zakaz wjazdu pojazdów o wysokości ponad .....m" oznacza zakaz ruchu pojazdów, których wysokość (również z ładunkiem) jest większa od wartości podanej na znaku.

3. Znak B-17 "zakaz wjazdu pojazdów o długości ponad .....m" oznacza zakaz ruchu pojazdów lub zespołów pojazdów, których długość (również z ładunkiem) jest większa od wartości podanej na znaku.

4. Znak B-18 "zakaz wjazdu pojazdów o rzeczywistej masie całkowitej ponad .....t" oznacza zakaz ruchu pojazdów, których rzeczywista masa całkowita jest większa od wartości podanej na znaku; w przypadku zespołu pojazdów zakaz dotyczy ich łącznej masy.

5. Znak B-19 "zakaz wjazdu pojazdów o nacisku osi większym niż .....t" oznacza zakaz ruchu pojazdów, których nacisk osi jest większy od nacisku odpowiadającego masie podanej na znaku; w przypadku osi wielokrotnej nacisk żadnej z osi składowych nie może odpowiadać masie większej niż 80% masy podanej na znaku.

6. Jeżeli na znaku B-19 podano wartość 8 t lub 10 t, oznacza to dopuszczalny nacisk osi pojedynczej odpowiadający masie do 8 t lub 10 t, a osi wielokrotnej - odpowiednio większej masie, zgodnie z przepisami określającymi warunki techniczne pojazdów poruszających się po drogach.

§ 21. 1. Znak B-20 "stop" oznacza:

- 1) zakaz wjazdu na skrzyżowanie bez zatrzymania się przed drogą z pierwszeństwem,
- 2) obowiązek ustąpienia pierwszeństwa kierującym poruszającym się tą drogą.

2. Zatrzymanie powinno nastąpić w wyznaczonym w tym celu miejscu, a w razie jego braku - w takim miejscu, w którym kierujący może upewnić się, że nie utrudni ruchu na drodze z pierwszeństwem.

3. Znak B-20 umieszczony w obrębie skrzyżowania dotyczy tylko najbliższej jezdni, przed którą został ustawiony.

4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się odpowiednio do znaku B-20 umieszczonego przed torowiskiem pojazdów szynowych lub w innych miejscach przecinania się kierunków ruchu.

5. Umieszczona pod znakiem B-20 tabliczka T-6c lub T-6d wskazuje rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie.

§ 22. 1. Znaki:

- 1) B-21 "zakaz skręcania w lewo",
- 2) B-22 "zakaz skręcania w prawo"

zabraniają skręcania w kierunku wskazanym na znaku; ponadto znak B-21 zabrania zawracania.

2. Zakazy wyrażone znakami B-21 i B-22 obowiązują na najbliższym skrzyżowaniu, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Znaki B-21 i B-22 znajdujące się w obrębie skrzyżowania dotyczą tylko najbliższej jezdni, przed którą zostały umieszczone.

4. Umieszczona pod znakiem B-21 lub B-22 tabliczka T-22 wskazuje, że znak nie dotyczy rowerów jednośladowych skręcających na drogę dla rowerów lub wyznaczony na jezdni pas ruchu przeznaczony dla tych pojazdów.

5. Znak B-23 "zakaz zawracania" zabrania kierującym zawracania do najbliższego skrzyżowania włącznie.

6. Znak B-24 "koniec zakazu zawracania" oznacza odwołanie zakazu zawracania przed skrzyżowaniem.

§ 23. 1. Znak B-25 "zakaz wyprzedzania" zabrania kierującym pojazdami silnikowymi wyprzedzania pojazdów silnikowych wielośladowych.

2. Umieszczona pod znakiem B-25 tabliczka:

- 1) T-23a - motocykl,
- 2) T-23b - samochód ciężarowy, pojazd specjalny, pojazd używany do celów specjalnych, o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t oraz ciągnik samochodowy,
- 3) T-23c - ciągnik rolniczy i pojazd wolnobieżny,
- 4) T-23d - pojazd silnikowy z przyczepą, z wyjątkiem pojazdów z przyczepą jednoosiową lub naczepą,
- 5) T-23e - pojazd z przyczepą kempingową,

- 6) T-23f - autobus,
  - 7) T-23g - trolejbus,
  - 8) T-23h - pojazd przewożący materiały niebezpieczne określone w § 19 ust. 2,
  - 9) T-23i - pojazd przewożący materiały wybuchowe lub łatwo zapalne określone w § 19 ust. 1,
  - 10) T-23j - pojazd przewożący materiały, które mogą skazić wodę, określone w § 19 ust. 3,
- wskazuje, że zakaz wyprzedzania dotyczy kierującego pojazdem, którego symbol znajduje się na tabliczce.

3. Znak B-26 "zakaz wyprzedzania przez samochody ciężarowe" zabrania wyprzedzania pojazdów silnikowych wielośladowych kierującemu:

- 1) samochodem ciężarowym o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t,
- 2) ciągnikiem samochodowym,
- 3) pojazdem specjalnym lub używanym do celów specjalnych - o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t.

4. Znak B-27 "koniec zakazu wyprzedzania" oznacza koniec obowiązywania zakazu określonego znakiem B-25.

5. Znak B-28 "koniec zakazu wyprzedzania przez samochody ciężarowe" oznacza koniec obowiązywania zakazu określonego znakiem B-26.

§ 24. 1. Znak B-29 "zakaz używania sygnałów dźwiękowych" zabrania używania tych sygnałów, chyba że jest to konieczne w celu ostrzeżenia o bezpośrednim zagrożeniu bezpieczeństwa ruchu.

2. Znak B-30 "koniec zakazu używania sygnałów dźwiękowych" oznacza koniec obowiązywania zakazu określonego znakiem B-29.

§ 25. Znak B-31 "pierwszeństwo dla nadjeżdżających z przeciwka" zabrania kierującym wjazdu lub wejścia na zwężony odcinek jezdni, jeżeli zmusiłoby to kierujących znajdujących się na tym odcinku lub zbliżających się do niego z przeciwnej strony do zatrzymania się.

§ 26. 1. Znak B-32 "stój - kontrola celna" oznacza obowiązek zatrzymania się. Zamiast napisu "Cłozoll" na znaku mogą być umieszczone napisy "Kontrola graniczna", "Rogatka uszkodzona", "Sygnalizacja uszkodzona", "Wjazd na prom", "Kontrola drogowa" lub "Pobór opłat" - odpowiednio do przyczyny zatrzymania.

2. Zatrzymanie powinno nastąpić w miejscu wyznaczonym w tym celu, a jeżeli nie jest ono wyznaczone - przed znakiem. Dalszy ruch może nastąpić za zgodą uprawnionej osoby lub po nadaniu sygnału zezwalającego na ruch.

§ 27. 1. Znak B-33 "ograniczenie prędkości" oznacza zakaz przekraczania prędkości określonej na znaku liczbą kilometrów na godzinę. Dopuszczalna prędkość określona na znaku obowiązuje, z zastrzeżeniem ust. 4 i § 32, do miejsca:

- 1) wprowadzenia innej dopuszczalnej prędkości znakiem B-33 lub B-43,
- 2) umieszczenia znaku D-40 oznaczającego początek strefy zamieszkania,
- 3) umieszczenia znaków oznaczających odpowiednio początek lub koniec obszaru zabudowanego, o których mowa w § 58 ust. 3 i w § 114 ust. 1 pkt 1 i 2.

2. Umieszczona pod znakiem B-33 tabliczka, o której mowa w § 23 ust. 2, wskazuje, że ograniczenie prędkości dotyczy kierującego pojazdem, którego symbol znajduje się na tabliczce.

3. Znak B-33, określający dopuszczalną prędkość większą niż 60 km/h, umieszczony na obszarze zabudowanym, dotyczy samochodu osobowego, motocykla i samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t, z wyjątkiem:

- 1) pojazdu przewożącego materiały niebezpieczne, o którym mowa w art. 20 ust. 5 ustawy,
- 2) pojazdu z urządzeniem wystającym do przodu więcej niż 1,5 m od siedzenia kierującego, o którym mowa w art. 20 ust. 6 pkt 2 ustawy,
- 3) pojazdu holującego pojazd silnikowy, o którym mowa w art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy,
- 4) motocykla, którym przewozi się dziecko w wieku do lat 7, o którym mowa w art. 20 ust. 6 pkt 3 ustawy,
- 5) samochodu ciężarowego przewożącego osoby poza kabiną kierowcy, o którym mowa w art. 63 ust. 2 pkt 4 ustawy.

4. Znak B-34 "koniec ograniczenia prędkości" oznacza odwołanie ograniczenia prędkości wprowadzonego znakiem B-33.

§ 28. 1. Znak B-35 "zakaz postoju" oznacza zakaz postoju pojazdu; dopuszczalny czas unieruchomienia pojazdu dłuższy niż jedna minuta jest wskazany napisem na znaku albo na umieszczonej pod nim tabliczce.

2. Znak B-36 "zakaz zatrzymywania się" oznacza zakaz zatrzymania pojazdu.

3. Zakaz wyrażony znakiem B-35 lub B-36:

- 1) dotyczy tej strony drogi, po której znak się znajduje, z wyjątkiem miejsc, gdzie za pomocą znaku dopuszcza się postój lub zatrzymanie,
- 2) dotyczy również kolumn pieszych oraz jeźdźców i poganiaczy,
- 3) nie dotyczy pojazdów unieruchomionych ze względu na warunki lub przepisy ruchu drogowego.

4. Zakaz wyrażony znakiem B-36 obowiązuje, z zastrzeżeniem § 32 ust. 2, do odwołania lub do miejsca umieszczenia znaku B-35.

5. Umieszczona pod znakiem B-35 lub B-36 tabliczka T-24 wskazuje, że pojazd pozostawiony w miejscu, w którym obowiązuje zakaz wyrażony tym znakiem, zostanie usunięty z drogi na koszt właściciela.

6. Znaki:

1) B-37 "zakaz postoju w dni nieparzyste",

2) B-38 "zakaz postoju w dni parzyste"

oznaczają zakaz postoju pojazdów odpowiednio w nieparzyste lub parzyste dni miesiąca; zakaz nie obowiązuje od godziny 21 do 24; przepisy ust. 1 i 3-5 stosuje się odpowiednio do tych znaków.

7. Umieszczone pod znakiem B-35, B-36, B-37 lub B-38 tabliczki wskazują:

1) T-25a - początek zakazu wyrażonego znakiem,

2) T-25b - kontynuację zakazu wyrażonego znakiem,

3) T-25c - odwołanie zakazu wyrażonego znakiem.

8. Znak B-35, B-36, B-37 lub B-38 wraz z tabliczką T-26, umieszczony na placu równoległe do krawędzi jezdni, oznacza, że zakaz wyrażony tym znakiem dotyczy strony placu, przy której został ustawiony.

§ 29. 1. Znak B-39 "strefa ograniczonego postoju" oznacza wjazd do strefy, w której obowiązuje zakaz postoju pojazdów na wszystkich drogach; dopuszczalny czas unieruchomienia pojazdu dłuższy niż jedna minuta jest wskazany napisem na znaku.

2. Znak B-39 nie dotyczy:

- 1) pojazdu komunikacji publicznej zatrzymującego się na wyznaczonym dla niego miejscu,
- 2) pojazdu zatrzymującego się w miejscu oznaczonym znakiem D-18, D-18a, D-18b lub D-44,
- 3) pojazdu unieruchomionego ze względu na warunki lub przepisy ruchu drogowego,
- 4) autobusu szkolnego.

3. Znak B-40 "koniec strefy ograniczonego postoju" oznacza wyjazd ze strefy ograniczonego postoju.

§ 30. Znak B-41 "zakaz ruchu pieszych" oznacza zakaz ruchu pieszych po tej stronie drogi, po której znak jest umieszczony.

§ 31. 1. Znak B-43 "strefa ograniczonej prędkości" oznacza wjazd do strefy, w której obowiązuje zakaz przekraczania prędkości określonej na znaku liczbą kilometrów na godzinę.

2. Znak B-43, określający dopuszczalną prędkość mniejszą lub równą 30 km/h, oznacza ponadto, że umieszczone w strefie urządzenia i rozwiązania wymuszające powolną jazdę mogą nie być oznakowane znakami ostrzegawczymi.

3. Znak B-44 "koniec strefy ograniczonej prędkości" oznacza wyjazd ze strefy ograniczonej prędkości.

§ 32. 1. Znak B-42 "koniec zakazów" oznacza odwołanie zakazów wyrażonych znakami: B-23, B-25, B-26, B-29 i B-33.

2. Jeżeli zakaz wyrażony przez znaki B-25, B-26, B-29, B-33, B-35, B-36, B-37 i B-38 nie jest uprzednio odwołany znakiem oznaczającym koniec zakazu, to obowiązuje on do najbliższego skrzyżowania; nie dotyczy to skrzyżowania na drodze dwujezdniowej, na którym wlot drogi poprzecznej znajduje się tylko z lewej strony i nie ma połączenia z prawą jezdnią.

§ 33. 1. Kierujący pojazdem wykonującym na drodze prace porządkowe, remontowe lub modernizacyjne może nie stosować się do zakazów wyrażonych znakami B-1, B-3, B-5, B-6 i B-7

podczas wykonywania prac na drodze lub dojazdu do miejsca ich wykonywania znajdującego się na obszarze lub na drodze objętej zakazem, pod warunkiem używania żółtych sygnałów błyskowych i zachowania szczególnej ostrożności.

2. Uprawniona osoba niepełnosprawna o obniżonej sprawności ruchowej, kierująca pojazdem samochodowym, oraz kierujący pojazdem przewożący taką osobę mogą, pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności, nie stosować się do zakazów wyrażonych znakami: B-1, B-3, B-3a, B-4, B-10, B-35, B-37, B-38 i B-39.

§ 34. Przepis § 14 stosuje się odpowiednio do znaków zakazu.

Znaki nakazu

§ 35. 1. Znaki:

- 1) C-1 "nakaz jazdy w prawo przed znakiem",
- 2) C-2 "nakaz jazdy w prawo za znakiem",
- 3) C-3 "nakaz jazdy w lewo przed znakiem",
- 4) C-4 "nakaz jazdy w lewo za znakiem",
- 5) C-5 "nakaz jazdy prosto",
- 6) C-6 "nakaz jazdy prosto lub w prawo",
- 7) C-7 "nakaz jazdy prosto lub w lewo",
- 8) C-8 "nakaz jazdy w prawo lub w lewo",
- 9) C-9 "nakaz jazdy z prawej strony znaku",
- 10) C-10 "nakaz jazdy z lewej strony znaku",
- 11) C-11 "nakaz jazdy z prawej lub lewej strony znaku"

zobowiązują kierującego do ruchu w kierunku zgodnym ze strzałkami; znaki te mogą być umieszczone na przedłużeniu osi drogi (jezdni) lub na samej jezdni.

2. Znaki, o których mowa w ust. 1, obowiązują na najbliższym skrzyżowaniu lub w miejscu, gdzie występuje możliwość zmiany kierunku jazdy.

§ 36. 1. Znak C-12 "ruch okrężny" oznacza, że na skrzyżowaniu ruch odbywa się dookoła wyspy lub placu w kierunku wskazanym na znaku.

2. Znak C-12 występujący łącznie ze znakiem A-7 oznacza pierwszeństwo kierującego znajdującego się na skrzyżowaniu przed kierującym wjeżdżającym (wchodzącym) na to skrzyżowanie.

§ 37. 1. Znak C-13 "droga dla rowerów" oznacza drogę przeznaczoną dla kierujących rowerami jednośladowymi, którzy są obowiązani do korzystania z tej drogi.

2. Znak C-13a "koniec drogi dla rowerów" oznacza koniec drogi przeznaczonej dla kierujących rowerami jednośladowymi.

§ 38. 1. Znak C-14 "prędkość minimalna" oznacza, że kierujący, przy zachowaniu ograniczeń prędkości wynikających z przepisów szczegółowych, jest obowiązany jechać z prędkością nie mniejszą niż określona na znaku liczbą kilometrów na godzinę, chyba że warunki ruchu lub jego bezpieczeństwo wymagają zmniejszenia prędkości.

2. Znak C-15 "koniec minimalnej prędkości" oznacza miejsce, w którym prędkość minimalna określona znakiem C-14 przestaje obowiązywać.

§ 39. 1. Znak C-16 "droga dla pieszych" oznacza drogę lub jej część przeznaczoną dla pieszych, którzy są obowiązani z niej korzystać.

2. Znak C-16a "koniec drogi dla pieszych" oznacza koniec drogi przeznaczonej dla pieszych.

§ 40. 1. Umieszczone na jednej tarczy symbole znaków C-13 i C-16 oznaczają, że droga jest przeznaczona dla pieszych i kierujących rowerami jednośladowymi; ruch pieszych i rowerzystów odbywa się:

- 1) na całej powierzchni, jeżeli symbole oddzielone są kreską poziomą,
- 2) odpowiednio po stronach drogi wskazanych na znaku, jeżeli symbole oddzielone są kreską pionową.

2. Przepisy ust. 1 oraz § 37 ust. 2 i § 39 ust. 2 stosuje się odpowiednio dla oznaczania końca drogi przeznaczonej dla pieszych i kierujących rowerami jednośladowymi.

§ 41. Znak C-17 "nakazany kierunek jazdy dla pojazdów z materiałami niebezpiecznymi" oznacza obowiązujący, wskazany znakami C-2, C-4, C-5, C-6, C-7 lub C-8, kierunek jazdy na skrzyżowaniu pojazdów przewożących materiały niebezpieczne określone w § 19 ust. 2.

§ 42. 1. Znak C-18 "nakaz używania łańcuchów przeciwpoślizgowych" oznacza, że na drodze, na której znak został umieszczony, kierujący pojazdem silnikowym jest obowiązany stosować łańcuchy przeciwpoślizgowe na co najmniej dwóch kołach napędowych; umieszczona pod znakiem tabliczka, o której mowa w § 23 ust. 2, oznacza, że znak dotyczy pojazdów określonych na tabliczce.

2. Znak C-19 "koniec nakazu używania łańcuchów przeciwpoślizgowych" oznacza miejsce, w którym nakaz określony znakiem C-18 przestaje obowiązywać.

Znaki informacyjne

§ 43. 1. Znak D-1 "droga z pierwszeństwem" oznacza początek lub kontynuację drogi z pierwszeństwem.

2. Umieszczona pod znakiem D-1 tabliczka T-6a albo T-6b wskazuje odpowiednio rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie lub układ dróg podporządkowanych.

3. Znak D-2 "koniec drogi z pierwszeństwem" oznacza koniec drogi z pierwszeństwem.

§ 44. 1. Znak D-3 "droga jednokierunkowa" oznacza początek lub kontynuację drogi lub jezdni, na której ruch odbywa się w jednym kierunku.

2. Umieszczona pod znakiem D-3 tabliczka T-22 wskazuje, że ruch rowerów jednośladowych na wyznaczonym na jezdni pasie ruchu przeznaczonym dla tych pojazdów odbywa się w kierunku przeciwnym do wskazanego na znaku.

§ 45. 1. Znak D-4a "droga bez przejazdu" oznacza początek drogi bez przejazdu.

2. Znak D-4b "wjazd na drogę bez przejazdu" oznacza, że droga za skrzyżowaniem po stronie wskazanej na znaku jest drogą bez przejazdu.

§ 46. Znak D-5 "pierwszeństwo na zwężonym odcinku jezdni" oznacza, że kierujący przejeżdżają lub przechodzą przed kierującymi zbliżającymi się z kierunku przeciwnego.

§ 47. 1. Znak D-6 "przejście dla pieszych" oznacza miejsce przeznaczone do przechodzenia pieszych w poprzek drogi.

2. Znak D-6a "przejazd dla rowerzystów" oznacza miejsce przeznaczone do przejeżdżania rowerzystów w poprzek drogi.

3. Znak D-6b "przejście dla pieszych i przejazd dla rowerzystów" oznacza występujące obok siebie miejsca, o których mowa w ust. 1 i 2.

4. Kierujący pojazdem zbliżający się do miejsca oznaczonego znakiem D-6, D-6a albo D-6b jest obowiązany zmniejszyć prędkość tak, aby nie narazić na niebezpieczeństwo pieszych lub rowerzystów znajdujących się w tych miejscach lub na nie wchodzących lub wjeżdżających.

5. Umieszczona pod znakiem D-6 lub D-6b tabliczka T-27 wskazuje, że przejście dla pieszych jest szczególnie uczęszczane przez dzieci.

tezy z piśmiennictwa

§ 48. 1. Znak D-7 "droga ekspresowa" oznacza początek lub kontynuację drogi ekspresowej; koniec drogi ekspresowej oznaczony jest znakiem D-8 "koniec drogi ekspresowej".

2. Znak D-9 "autostrada" oznacza początek lub kontynuację autostrady; koniec autostrady oznaczony jest znakiem D-10 "koniec autostrady".

3. Umieszczona pod znakiem D-7 lub D-9 tabliczka T-28 wskazuje, że za przejazd drogą ekspresową lub autostradą jest pobierana opłata.

§ 49. 1. Znaki:

1) D-11 "początek pasa ruchu dla autobusów",

2) D-12 "pas ruchu dla autobusów"

oznaczają odpowiednio początek lub kontynuację pasa ruchu przeznaczonego tylko dla autobusów lub trolejbusów oraz innych pojazdów wykonujących odpłatny przewóz osób na regularnych liniach.

2. Umieszczony na znakach D-11 lub D-12 napis "TAXI" oznacza, że na pasie oznaczonym tym znakiem jest dopuszczony ruch taksówek.

3. Znak D-13 "początek pasa ruchu powolnego" oznacza początek pasa ruchu, z którego są obowiązani korzystać kierujący pojazdami nieosiągającymi na wzniesieniu minimalnej prędkości określonej na znaku liczbą kilometrów na godzinę.

4. Znak D-13a "początek pasa ruchu" oznacza początek pasa ruchu po stronie wskazanej na znaku.

5. Znak D-14 "koniec pasa ruchu" oznacza koniec skrajnego pasa ruchu, znajdującego się po stronie wskazanej na znaku; znak D-14 umieszczony przy pasie ruchu powolnego oznacza koniec tego pasa ruchu.

§ 50. Umieszczona pod znakiem D-7, D-8, D-9, D-10, D-13, D-13a lub D-14 tabliczka T-1a wskazuje odległość do początku lub końca drogi lub pasa ruchu.

§ 51. 1. Znaki:

- 1) D-15 "przystanek autobusowy",
- 2) D-16 "przystanek trolejbusowy",
- 3) D-17 "przystanek tramwajowy"

oznaczają miejsce zatrzymywania się wskazanych na znaku pojazdów wykonujących odpłatny przewóz osób na regularnych liniach.

2. Znak D-15 oznacza ponadto miejsce do zatrzymywania się innych niż autobus pojazdów samochodowych wykonujących odpłatny przewóz osób na regularnych liniach i pojazdów przeznaczonych do przewozu dzieci do szkół i przedszkoli.

§ 52. 1. Znak D-18 "parking" oznacza miejsce przeznaczone na postój pojazdów (zespołów pojazdów), z wyjątkiem przyczep kempingowych; umieszczona pod znakiem tabliczka T-23e oznacza, że na parkingu jest dopuszczony także postój przyczep kempingowych.

2. Umieszczona pod znakiem D-18 tabliczka T-30 wskazuje sposób ustawienia pojazdu względem krawędzi jezdni oznaczonej na tabliczce barwą szarą oraz że miejsce jest przeznaczone dla pojazdów samochodowych o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 2,5 t.

3. Umieszczona pod znakiem D-18 tabliczka T-3a wskazuje koniec miejsca przeznaczonego na postój.

4. Znak D-18a "parking - miejsce zastrzeżone" oznacza miejsce przeznaczone na postój pojazdu uprawnionej osoby.

5. Znak D-18b "parking zadaszony" oznacza miejsce przeznaczone na postój pojazdów znajdujące się w budynku lub pod wiatą.

6. Umieszczona pod znakiem D-18 lub D-18b tabliczka T-29 informuje o miejscu przeznaczonym dla pojazdu samochodowego uprawnionej osoby niepełnosprawnej o obniżonej sprawności ruchowej oraz dla kierującego pojazdem przewożącego taką osobę.

§ 53. 1. Znak D-19 "postój taksówek" oznacza miejsce przeznaczone na postój taksówek osobowych, z wyjątkiem taksówek zajętych.

2. Znak D-20 "koniec postoju taksówek" oznacza miejsce, w którym kończy się postój taksówek; jeżeli na postoju taksówek nie umieszczono znaku D-20, to kończy się on w odległości nie większej niż 20 m przed znakiem D-19.

3. Umieszczony dodatkowo na znakach D-19 i D-20 napis "Bagażowe" wskazuje, że znaki te dotyczą taksówek bagażowych. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

§ 54. 1. Znaki:

- 1) D-21 "szpital",
- 2) D-21a "Policja",
- 3) D-22 "punkt opatrunkowy",
- 4) D-23 "stacja paliwowa",
- 5) D-23a "stacja paliwowa tylko z gazem do napędu pojazdów",
- 6) D-24 "telefon",
- 7) D-25 "poczta",
- 8) D-26 "stacja obsługi technicznej",
- 9) D-26a "wulkanizacja",

- 10) D-26b "myjnia",
- 11) D-26c "toaleta publiczna",
- 12) D-26d "natrysk",
- 13) D-27 "bufet lub kawiarnia",
- 14) D-28 "restauracja",
- 15) D-29 "hotel (motel)",
- 16) D-30 "obozowisko (kemping)",
- 17) D-31 "obozowisko (kemping) wyposażone w podłączenia elektryczne do przyczep",
- 18) D-32 "pole biwakowe",
- 19) D-33 "schronisko młodzieżowe",
- 20) D-34 "punkt informacji turystycznej"

informują o wskazanych na znaku obiektach znajdujących się przy drodze.

2. Umieszczony w dolnej części znaku D-23 napis "LPG GAZ" informuje, że stacja prowadzi także sprzedaż gazu do napędu pojazdów.

3. Umieszczony na znaku D-25 symbol słuchawki telefonicznej informuje, że na poczcie znajduje się ogólnodostępny telefon.

4. Umieszczony w dolnej części znaku D-26c napis "BUS" informuje o możliwości opróżniania toalet zainstalowanych w pojazdach.

5. Znak D-34a "informacja radiowa o ruchu drogowym" informuje o stacjach radiowych podających informacje o warunkach ruchu drogowego.

§ 55. Znaki:

- 1) D-35 "przejście podziemne dla pieszych",
- 2) D-35a "schody ruchome w dół",
- 3) D-36 "przejście nadziemne dla pieszych",
- 4) D-36a "schody ruchome w górę"

informują o możliwości przechodzenia pieszych pod jezdnią lub nad jezdnią w sposób wskazany na znaku.

§ 56. Znak D-37 "tunel" oznacza wjazd do tunelu; wyjazd z tunelu jest oznaczony znakiem D-38 "koniec tunelu".

§ 57. 1. Znak D-39 "dopuszczalne prędkości" informuje o dopuszczalnych prędkościach obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Na przejściu granicznym mogą być umieszczone tablice z napisami lub symbolami, podające informacje o obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przepisach ruchu drogowego.

§ 58. 1. Znak D-40 "strefa zamieszkania" oznacza wjazd do strefy zamieszkania. Znak D-41 "koniec strefy zamieszkania" oznacza wyjazd ze strefy zamieszkania.

2. Znak D-40 informuje ponadto, że umieszczone w strefie zamieszkania urządzenia i rozwiązania wymuszające powolną jazdę mogą nie być oznakowane znakami ostrzegawczymi.

3. Znak D-42 "obszar zabudowany" oznacza wjazd na obszar zabudowany. Znak D-43 "koniec obszaru zabudowanego" oznacza wyjazd z obszaru zabudowanego.

4. Znak D-44 "strefa parkowania" oznacza wjazd do strefy, w której za postój pojazdu jest pobierana opłata. W strefie tej zabroniony jest postój pojazdu bez wniesienia opłaty, z wyjątkiem postoju pojazdów osób lub jednostek, dla których ustalona została zerowa stawka opłaty, oraz postoju pojazdów komunikacji publicznej na wyznaczonych dla nich miejscach. Znak D-45 "koniec strefy parkowania" oznacza wyjazd z takiej strefy.

5. Znak D-46 "droga wewnętrzna" oznacza początek ogólnodostępnej drogi niepublicznej; napis umieszczony na znaku wskazuje zarządcę tej drogi. Znak D-47 "koniec drogi wewnętrznej" oznacza wyjazd z takiej drogi na drogę publiczną.

§ 59. Znak D-48 "zmiana pierwszeństwa" uprzedza o mającej nastąpić lub niedawno wprowadzonej zmianie obowiązujących dotychczas zasad pierwszeństwa na najbliższym skrzyżowaniu; umieszczony pod znakiem napis określa datę wprowadzenia nowej zasady pierwszeństwa pokazanej znakiem A-5 lub A-7.

§ 60. Znak D-49 "pobór opłat" uprzedza o miejscu, w którym są pobierane opłaty za przejazd.

§ 61. Znaki określone w § 52, 53, 54 i 58 ust. 1 i 5 mogą być umieszczone w innym miejscu niż po prawej stronie jezdni.

Znaki kierunku i miejscowości

§ 62. 1. Znak E-1 "tablica przeddrogowskazowa" uprzedza o skrzyżowaniu.

2. Znak E-1a "tablica przeddrogowskazowa na autostradzie" uprzedza o wyjeździe z autostrady.

3. Znak E-1b "tablica przeddrogowskazowa przed wjazdem na autostradę" uprzedza o skrzyżowaniu z wjazdem na autostradę lub drogą prowadzącą do autostrady.

4. Umieszczone na znakach, o których mowa w ust. 1-3, wzory innych znaków informują o występowaniu tych znaków na drogach, wskazanych na znaku.

§ 63. 1. Znaki:

- 1) E-2a "drogowskaz tablicowy umieszczany obok jezdni",
- 2) E-2b "drogowskaz tablicowy umieszczany nad jezdnią",
- 3) E-2c "drogowskaz tablicowy umieszczany obok jezdni na autostradzie",
- 4) E-2d "drogowskaz tablicowy umieszczany nad jezdnią na autostradzie",
- 5) E-2e "drogowskaz tablicowy umieszczany obok jezdni przed wjazdem na autostradę",
- 6) E-2f "drogowskaz tablicowy umieszczany nad jezdnią przed wjazdem na autostradę",
- 7) E-3 "drogowskaz w kształcie strzały do miejscowości wskazujący numer drogi",
- 8) E-4 "drogowskaz w kształcie strzały do miejscowości podający do niej odległość",
- 9) E-5 "drogowskaz do dzielnicy miasta"

wskazują na skrzyżowaniu lub bezpośrednio przed nim kierunki do miejscowości lub dzielnic miast; znak E-5 z napisem "Centrum" wskazuje kierunek do centrum miasta.

2. Znaki:

- 1) E-6 "drogowskaz do lotniska",
- 2) E-6a "drogowskaz do dworca lub stacji kolejowej",
- 3) E-6b "drogowskaz do dworca autobusowego",
- 4) E-6c "drogowskaz do przystani promowej"

wskazują kierunek do obiektu komunikacyjnego wskazanego na znaku; znak E-6c może oznaczać ponadto dworzec morski.

3. Na drogowskazach według wzoru znaku E-6 mogą być podawane odpowiednim napisem lub symbolem kierunki do jednostek Policji, pogotowia ratunkowego, urzędów administracji publicznej, zarządów drogi oraz jednostek prowadzących odprawę celną.

4. Umieszczone obok nazwy miejscowości znak z literami "PL" oraz znak wyróżniający państwo przyjęty do oznaczania pojazdów uczestniczących w ruchu międzynarodowym wskazują, że w miejscowości znajduje się przejście graniczne do tego państwa. Umieszczony obok nazwy miejscowości znak wyróżniający państwo przyjęty do oznaczania pojazdów uczestniczących w ruchu międzynarodowym wskazuje, że miejscowość jest położona w tym państwie.

5. Znaki:

- 1) E-7 "drogowskaz do przystani wodnej lub żeglugi",
- 2) E-8 "drogowskaz do plaży lub miejsca kąpielowego",
- 3) E-9 "drogowskaz do muzeum",
- 4) E-10 "drogowskaz do zabytku jako dobra kultury",
- 5) E-11 "drogowskaz do zabytku przyrody",
- 6) E-12 "drogowskaz do punktu widokowego",
- 7) E-12a "drogowskaz do szlaku rowerowego"

wskazują kierunek do obiektu turystycznego lub wypoczynkowego wskazanego na znaku.

§ 64. 1. Znak E-13 "tablica kierunkowa" wskazuje kierunek i odległość do głównych miejscowości położonych przy danej drodze.

2. Znaki E-14 "tablica szlaku drogowego", E-14a "tablica szlaku drogowego na autostradzie" wskazują numer drogi i odległość do głównych miejscowości położonych przy danym szlaku drogowym.

§ 65. 1. Znaki:

- 1) E-15a "numer drogi krajowej",
  - 2) E-15b "numer drogi wojewódzkiej",
  - 3) E-15c "numer autostrady",
  - 4) E-15d "numer drogi ekspresowej",
  - 5) E-15e "numer drogi wojewódzkiej o zwiększonym do 10 t dopuszczalnym nacisku osi pojazdu",
  - 6) E-16 "numer szlaku międzynarodowego"
- wskazują numer i rodzaj (kategorię) drogi.

2. Znaki E-15a, E-15c, E-15d, E-15e oraz E-16 oznaczają także, że drogą mogą poruszać się pojazdy o nacisku osi pojedynczej nieprzekraczającym 10 t i odpowiednio większym nacisku osi wielokrotnej, zgodnie z przepisami określającymi warunki techniczne pojazdów poruszających się po drogach.

§ 66. 1. Znak E-17a "miejsowość" oznacza wjazd do miejscowości.

2. Znak E-18a "koniec miejscowości" oznacza wyjazd z miejscowości.
3. Znak E-19a "obwodnica" wskazuje na skrzyżowaniu kierunek do obwodnicy miasta.
4. Znak E-20 "tablica węzła drogowego na autostradzie" informuje o zbliżaniu się do wyjazdu z autostrady; liczby umieszczone na znaku wskazują: górna - numer wyjazdu, dolna - odległość tablicy od wyjazdu; zamiast liczby wskazującej numer wyjazdu na znaku może być podawana nazwa węzła.
5. Znak E-21 "dzielnica (osiedle)" informuje o wjeździe do dzielnicy lub osiedla; znak z napisem "Centrum" informuje o wjeździe do centrum miasta.

§ 67. 1. Znak E-22a "samochodowy szlak turystyczny" wskazuje początek wyznaczonego samochodowego szlaku turystycznego; na znaku obok nazwy szlaku mogą być umieszczone symbol szlaku oraz symbol organizacji turystycznej wytyczającej szlak.

2. Znak E-22b "obiekt na samochodowym szlaku turystycznym" wskazuje obiekt turystyczny na samochodowym szlaku turystycznym; na znaku umieszcza się symbol obiektu turystycznego lub wypoczynkowego.

3. Znak E-22c "informacja o obiektach turystycznych" informuje o występujących obiektach turystycznych na terenie wskazanym na znaku.

§ 68. Znaki określone w § 63, § 64 ust. 1, § 66 ust. 2 i 3 oraz § 67 mogą być umieszczone w innym miejscu niż po prawej stronie jezdni.

Znaki uzupełniające

§ 69. 1. Znak F-1 "przejście graniczne" informuje o czynnym przejściu granicznym.

2. Znak F-2 "przekraczanie granicy zabronione" informuje, że ruch przez granicę jest zamknięty.
3. Znak F-3 "granica obszaru administracyjnego" z napisami "województwo", "powiat" lub "gmina" i umieszczonymi nazwami informuje o wjeździe odpowiednio na obszar województwa, powiatu i gminy, powiatu i gminy albo gminy.
4. Znak F-4 "nazwa rzeki" podaje nazwę rzeki lub innego ciek w wodnego, nad którym przebiega droga.

§ 70. 1. Znak F-5 "uprzedzenie o zakazie" uprzedza o znaku zakazu umieszczonym na drodze w odległości wskazanej na znaku.

2. Znak F-6 "znak uprzedzający umieszczany przed skrzyżowaniem" uprzedza o wskazanym na nim odpowiednim znakiem niebezpieczeństwie lub zakazie występującym za skrzyżowaniem na wskazanej drodze.

§ 71. 1. Znak F-7 "sposób jazdy w związku z zakazem skręcania w lewo" wskazuje dojazd do drogi, w którą skręcanie w lewo jest zabronione.

2. Znak F-8 "objazd w związku z zamknięciem drogi" wskazuje wyznaczony objazd; jeżeli na znaku F-8 umieszczono znak zakazujący wjazdu określonych pojazdów, oznacza to, że objazd dotyczy pojazdów wskazanych na znaku zakazu.

3. Znak F-9 "znak prowadzący na drodze objazdowej" wskazuje kierunek ruchu pojazdów na wyznaczonym objeździe.

§ 72. 1. Umieszczony obok jezdni znak F-10 "kierunki na pasach ruchu" wskazuje dozwolone, zgodnie ze strzałkami umieszczonymi na znaku, kierunki jazdy z poszczególnych pasów ruchu.

2. Umieszczony nad pasem ruchu znak F-11 "kierunki na pasie ruchu" wskazuje dozwolone, zgodnie ze strzałkami umieszczonymi na znaku, kierunki jazdy z pasa ruchu, nad którym znak został umieszczony.

3. Umieszczona na znaku F-10 lub F-11 strzałka zezwalająca na skręcanie w lewo ze skrajnego lewego pasa ruchu oznacza także zezwolenie na zawracanie, chyba że jest to zabronione znakiem B-23 lub ruch jest kierowany sygnalizatorem S-3.

§ 73. Znaki:

- 1) F-12 "znak wskazujący przejazd tranzytowy umieszczany przed skrzyżowaniem",
- 2) F-13 "przejazd tranzytowy"

wskazują zgodnie ze strzałką kierunek przejazdu tranzytowego pojazdów wskazanych umieszczonym na znaku symbolem pojazdu określonym w § 23 ust. 2.

§ 74. Znaki:

- 1) F-14a "tablica wskaźnikowa na autostradzie umieszczana w odległości 300 m przed pasem wyłączenia",
- 2) F-14b "tablica wskaźnikowa na autostradzie umieszczana w odległości 200 m przed pasem wyłączenia",
- 3) F-14c "tablica wskaźnikowa na autostradzie umieszczana w odległości 100 m przed pasem wyłączenia"

informują o zbliżaniu się do początku pasa prowadzącego do wyjazdu z autostrady (pasa wyłączenia).

§ 75. 1. Znak F-15 "niesymetryczny podział jezdni dla przeciwnych kierunków ruchu" wskazuje pasy ruchu przeznaczone do jazdy w podanych kierunkach.

2. Znaki:

- 1) F-16 "koniec pasa ruchu na jezdni dwukierunkowej",
- 2) F-17 "koniec pasa ruchu na jezdni jednokierunkowej"

uprzedzają o końcu wewnętrznego pasa ruchu na jezdni wskazanej na znaku.

3. Znak F-18 "przeciwny kierunek dla określonych pojazdów" wskazuje lewy pas ruchu przeznaczony tylko dla pojazdów określonych na znaku, poruszających się w kierunku przeciwnym.

4. Znak F-19 "pas ruchu dla określonych pojazdów" wskazuje wyznaczony na jezdni pas ruchu przeznaczony dla pojazdów wskazanych na znaku.

§ 76. Znak F-20 "część drogi (pas ruchu) dla określonych pojazdów" wskazuje drogę lub jej część przeznaczoną dla pojazdów, których symbol został umieszczony na znaku. Zamiast symbolu pojazdu o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t na znaku może być umieszczony symbol pojazdu stosowany na tabliczkach, o których mowa w § 23 ust. 2, odpowiednio do sposobu przeznaczenia drogi lub jej części.

§ 77. 1. Znak F-21 "ruch skierowany na sąsiednią jezdnię" wskazuje zjazd na sąsiednią jezdnię w związku z tymczasową organizacją ruchu.

2. Znak F-22 "ograniczenia na pasie ruchu" wskazuje pas ruchu, na którym jest zabroniony ruch pojazdów określonych symbolem znaku zakazu.

Rozdział 3

Dodatkowe znaki pionowe

Dodatkowe znaki przed przejazdami kolejowymi

§ 78. 1. Znaki:

- 1) G-1a "słupek wskaźnikowy z trzema kreskami umieszczany po prawej stronie jezdni",
- 2) G-1b "słupek wskaźnikowy z dwiema kreskami umieszczany po prawej stronie jezdni",
- 3) G-1c "słupek wskaźnikowy z jedną kreską umieszczany po prawej stronie jezdni",
- 4) G-1d "słupek wskaźnikowy z trzema kreskami umieszczany po lewej stronie jezdni",
- 5) G-1e "słupek wskaźnikowy z dwiema kreskami umieszczany po lewej stronie jezdni",
- 6) G-1f "słupek wskaźnikowy z jedną kreską umieszczany po lewej stronie jezdni"

informują o zbliżaniu się do przejazdu kolejowego.

2. Słupek z trzema kreskami jest umieszczany pod znakiem A-9 lub A-10, słupek z dwiema kreskami - na 2/3 odległości znaku ostrzegawczego od przejazdu, a słupek z jedną kreską - na 1/3 tej odległości.

3. Jeżeli ze względu na warunki lokalne znaki ostrzegawcze umieszczono bliżej niż w odległości, o której mowa w § 3 ust. 2, to pod znakiem ostrzegawczym umieszcza się słupek z dwiema kreskami, a słupek z jedną kreską na 1/2 odległości znaku ostrzegawczego. Jeżeli znak ostrzegawczy umieszczono w bezpośredniej bliskości przejazdu, to stosuje się tylko słupek z jedną kreską umieszczony pod znakiem ostrzegawczym.

4. Znak G-2 "sieć pod napięciem" oznacza, że nad przejazdem kolejowym jest zawieszona sieć trakcyjna pod napięciem.

5. Znaki:

1) G-3 "krzyż św. Andrzeja przed przejazdem kolejowym jednotorowym",

2) G-4 "krzyż św. Andrzeja przed przejazdem kolejowym wielotorowym"

wyznaczają miejsce zatrzymania się w związku z ruchem pociągu lub innego pojazdu szynowego na przejeździe kolejowym bez zapór lub półzapór; znaki te informują, że na przejeździe występują odpowiednio jeden lub więcej torów.

Dodatkowe znaki dla kierujących tramwajami

§ 79. 1. Znak AT-1 "sygnalizacja świetlna" ostrzega o zbliżaniu się do miejsca, w którym ruch tramwajów jest kierowany za pomocą trójbarwnej sygnalizacji świetlnej.

2. Znak AT-2 "sygnalizacja świetlna wzbudzana" ostrzega o zbliżaniu się do skrzyżowania, na którym tramwaj wzbudza wydzieloną dla siebie fazę.

3. Znak AT-3 "niebezpieczny zjazd" ostrzega o znacznym spadku podłużnym toru tramwajowego, o wartości podanej na znaku.

4. Znak AT-4 "stromy podjazd" ostrzega o znacznym wzniesieniu toru tramwajowego, o wartości podanej na znaku.

5. Znak AT-5 "ruch kolizyjny" ostrzega o zbliżaniu się do skrzyżowania z sygnalizacją świetlną, na którym skręcający motorniczy, opuszczając skrzyżowanie, jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa uczestnikom ruchu poruszającym się w kierunku na wprost.

§ 80. Znaki, o których mowa w § 79:

1) są umieszczane po prawej stronie toru, nad torem przeznaczonym dla danego kierunku ruchu albo między torami na słupach sieci trakcyjnej - w odległości od 50 m do 200 m od miejsca niebezpiecznego,

2) zobowiązują kierujących tramwajami jadących torem, przy którym są umieszczone, do zachowania szczególnej ostrożności.

§ 81. 1. Znak BT-1 "ograniczenie prędkości" oznacza zakaz przekraczania prędkości określonej na znaku liczbą kilometrów na godzinę przez kierującego tramwajem jadącego torem, przy którym jest on umieszczony.

2. Zakaz wyrażony znakiem BT-1 obowiązuje od miejsca umieszczenia znaku do najbliższego skrzyżowania (rozwidlenia) torów lub miejsca ustawienia znaku BT-2 "koniec ograniczenia prędkości".

3. Znak BT-3 "blokada zwrotnicy" oznacza zakaz wjazdu kierującego tramwajem pod urządzenie sterujące zwrotnicą, aż poprzedni tramwaj nie opuści zwrotnicy.

4. Znak BT-4 "stop - zwrotnica eksploatowana jednostronnie" oznacza zakaz wjazdu kierującego tramwajem na zwrotnicę bez zatrzymania się przed zwrotnicą i obowiązek sprawdzenia, czy położenie iglicy jest prawidłowe.

§ 82. Znaki, o których mowa w § 81, są umieszczane nad torem lub po prawej stronie toru przeznaczonego dla danego kierunku ruchu.

Dodatkowe znaki szlaków rowerowych

§ 83. 1. Znaki:

1) R-1 "szlak rowerowy krajowy",

2) R-1a "początek (koniec) szlaku rowerowego krajowego",

3) R-1b "zmiana kierunku szlaku rowerowego krajowego" oznaczają odpowiednio przebieg szlaku rowerowego krajowego.

2. Znaki:

1) R-2 "szlak rowerowy międzynarodowy",

2) R-2a "zmiana kierunku szlaku rowerowego międzynarodowego" oznaczają odpowiednio przebieg szlaku rowerowego międzynarodowego o numerze wskazanym na znaku.

3. Znak R-3 "tablica szlaku rowerowego" wskazuje odległość do głównych miejscowości położonych przy szlaku rowerowym.

Dodatkowe znaki dla kierujących pojazdami wojskowymi

§ 84. 1. Znakami dla kierujących pojazdami wojskowymi są:

1) znak W-1 "klasa obciążenia mostu o ruchu jednokierunkowym",

2) znak W-2 "klasa obciążenia mostu o ruchu dwukierunkowym",

3) znak W-3 "klasa obciążenia mostu o ruchu jednokierunkowym dla pojazdów kołowych i gąsienicowych",

4) znak W-4 "klasa obciążenia mostu o ruchu dwukierunkowym dla pojazdów kołowych",

5) znak W-5 "klasa obciążenia mostu o ruchu dwukierunkowym dla pojazdów gąsienicowych",

6) znak W-6 "szerokość mostu lub środka przeprowowego",

7) znak W-7 "wysokość skrajni pionowej na moście lub w tunelu".

2. Znaczenie znaków, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy.

Rozdział 4

Znaki drogowe poziome

§ 85. 1. Znakami drogowymi poziomymi są umieszczone na nawierzchni linie ciągłe lub przerywane, pojedyncze lub podwójne, strzałki, napisy, symbole i inne linie związane z oznaczaniem określonych miejsc na drodze oraz punktowe elementy odblaskowe.

2. Znaki drogowe poziome są barwy białej lub żółtej, z zastrzeżeniem ust. 4.

3. Jeżeli na drodze są umieszczone znaki barwy białej i żółtej wskazujące różny sposób zachowania, to kierujący jest obowiązany stosować się do znaków barwy żółtej.

4. Umieszczone na jezdni punktowe elementy odblaskowe barwy czerwonej wyznaczają prawą krawędź jezdni. Lewa krawędź jezdni oraz pasy ruchu mogą być oznaczone punktowymi elementami odblaskowymi barwy białej lub żółtej; przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 86. 1. Znak P-1 "linia pojedyncza przerywana", w którym kreski są krótsze od przerw lub równe przerwom, wyznacza pasy ruchu.

2. Znak P-1 o podwójnej szerokości, w którym kreski i przerwy są równe, informuje ponadto, że wyznaczony pas ruchu jest pasem:

1) ruchu powolnego,

2) zanikającym albo

3) przeznaczonym wyłącznie dla pojazdów wyjeżdżających na inną drogę lub jezdnię.

3. Znak P-2 "linia pojedyncza ciągła" oddziela pasy ruchu o tym samym kierunku i oznacza ponadto zakaz przejeżdżania przez tę linię i najeżdżania na nią.

4. Znak P-3 "linia jednostronnie przekraczalna" oznacza zakaz przejeżdżania przez tę linię od strony linii ciągłej i najeżdżania na nią, z wyjątkiem powrotu po wyprzedzeniu na położony przy linii przerywanej pas ruchu zajmowany przed wyprzedzeniem.

5. Znak P-4 "linia podwójna ciągła" rozdziela pasy ruchu o kierunkach przeciwnych i oznacza zakaz przejeżdżania przez tę linię i najeżdżania na nią.

6. Znak P-5 "linia podwójna przerywana", znajdująca się między skrzyżowaniami po obu stronach pasa ruchu, oznacza pas o zmiennym kierunku ruchu otwieranym i zamykanym sygnałami świetlnymi nadawanymi przez sygnalizator S-4.

7. Znak P-6 "linia ostrzegawcza", w której kreski są dłuższe od przerw, rozdziela pasy ruchu i uprzedza o zbliżaniu się do linii, przez którą przejeżdżanie jest zabronione, lub do miejsca niebezpiecznego.

8. Umieszczone przy krawędzi jezdni znaki:

- 1) P-7a "linia krawędziowa przerywana",
- 2) P-7b "linia krawędziowa ciągła"

wyznaczają krawędź jezdni; znak P-7b oznacza ponadto zakaz wjazdu na pobocze kierującemu pojazdem samochodowym.

§ 87. 1. Znaki:

- 1) P-8a "strzałka kierunkowa na wprost",
- 2) P-8b "strzałka kierunkowa do skręcania",
- 3) P-8c "strzałka kierunkowa do zawracania"

oznaczają, że jazda z pasa ruchu, na którym są umieszczone, jest dozwolona tylko w kierunku wskazanym strzałką; połączone symbole znaków P-8a, P-8b lub P-8c oznaczają zezwolenie na ruch w kierunkach wskazanych strzałkami kierunkowymi.

2. Strzałka kierunkowa zezwalająca na skręcanie w lewo, umieszczona na skrajnym lewym pasie ruchu, oznacza także zezwolenie na zawracanie, chyba że jest to zabronione znakiem pionowym B-23 lub ruch jest kierowany sygnalizatorem S-3.

3. Znak P-9 "strzałka naprowadzająca" oznacza nakaz wjazdu na sąsiedni pas ruchu wskazany strzałką; nie dotyczy to kierujących pojazdami, dla których jest przeznaczony dalszy odcinek pasa ruchu.

§ 88. 1. Znak P-10 "przejście dla pieszych" oznacza miejsce przejścia dla pieszych.

2. Znak P-11 "przejazd dla rowerzystów" oznacza miejsce przejazdu dla rowerzystów.

§ 89. 1. Znak P-12 "linia bezwzględnej zatrzymania - stop" wskazuje miejsce zatrzymania pojazdu w związku ze znakami pionowymi B-20 lub B-32.

2. Znak P-13 "linia warunkowego zatrzymania złożona z trójkątów" wskazuje miejsce zatrzymania pojazdu w celu ustąpienia pierwszeństwa wynikającego ze znaku pionowego A-7.

3. Znak P-14 "linia warunkowego zatrzymania złożona z prostokątów" wskazuje miejsce zatrzymania pojazdu na skrzyżowaniu, przed przejściem dla pieszych lub przed sygnałem świetlnym.

4. Znaki P-15 "trójkąt podporządkowania" i P-16 "napis stop" potwierdzają oznakowanie wlotu na skrzyżowanie znakami pionowymi odpowiednio A-7 i B-20.

§ 90. 1. Znak P-17 "linia przystankowa" wyznacza na jezdni miejsce przystanku pojazdów określonych w § 51 i oznacza, że zakaz zatrzymywania się innych pojazdów na przystanku obowiązuje na całej długości linii.

2. Znak P-18 "stanowisko postojowe" wyznacza miejsce przeznaczone do postoju pojazdów.

3. Znak P-19 "linia wyznaczająca pas postojowy" wyznacza pas przeznaczony na postój pojazdów wzdłuż krawędzi jezdni lub oddziela od niej zatokę postojową.

4. Znak P-20 "koperta" wyznacza stanowisko postojowe zastrzeżone dla określonego rodzaju pojazdów.

5. Znak P-21 "powierzchnia wyłączona" oznacza powierzchnię drogi, na którą wjazd i zatrzymanie są zabronione.

§ 91. 1. Znak P-22 "BUS" oznacza pas ruchu przeznaczony dla ruchu pojazdów wykonujących odpłatny przewóz osób na regularnych liniach.

2. Znak P-23 "rower" oznacza drogę lub jej część (pas ruchu) przeznaczoną dla ruchu rowerów jednośladowych.

3. Na pasie ruchu mogą być umieszczone inne niż określone w ust. 1 i 2 napisy lub symbole oznaczające jego przeznaczenie.

§ 92. Znak P-24 "miejsce dla pojazdu osoby niepełnosprawnej" oznacza, że stanowisko postojowe, na którym znak umieszczono, jest przeznaczone dla pojazdu samochodowego uprawnionej osoby niepełnosprawnej o obniżonej sprawności ruchowej oraz dla kierującego pojazdem przewożącego taką osobę.

§ 93. Znak P-25 "próg zwalniający" oznacza wypukłość na jezdni zastosowaną w celu spowolnienia ruchu pojazdów.

§ 94. Przepisy § 85-87, 89 i 90 stosuje się odpowiednio do kolumn pieszych, jeźdźców i poganiaczy.

Rozdział 5

Sygnaly świetlne nadawane przez urządzenia umieszczone na drodze

Sygnaly świetlne dla kierujących i pieszych

§ 95. 1. Sygnaly świetlne nadawane przez sygnalizator S-1 oznaczają:

- 1) sygnał zielony - zezwolenie na wjazd za sygnalizator,
- 2) sygnał żółty - zakaz wjazdu za sygnalizator, chyba że w chwili zapalenia tego sygnału pojazd znajduje się tak blisko sygnalizatora, że nie może być zatrzymany przed nim bez gwałtownego hamowania; sygnał ten oznacza jednocześnie, że za chwilę zapali się sygnał czerwony,
- 3) sygnał czerwony - zakaz wjazdu za sygnalizator,
- 4) sygnaly czerwony i żółty, nadawane jednocześnie - zakaz wjazdu za sygnalizator; sygnaly te oznaczają także, że za chwilę zapali się sygnał zielony.

2. Sygnał zielony nie zezwala na wjazd za sygnalizator, jeżeli:

- 1) ruch pojazdu utrudniłby opuszczenie jezdni pieszym lub rowerzystom,
- 2) ze względu na warunki ruchu na skrzyżowaniu lub za nim opuszczenie skrzyżowania nie byłoby możliwe przed zakończeniem nadawania sygnału zielonego.

3. Sygnalizator używany poza skrzyżowaniem do kierowania ruchem na zwężonym odcinku drogi może nadawać sygnaly o dwóch barwach - zielonej i czerwonej.

4. Kierujący pojazdem szynowym skręcający na skrzyżowaniu o ruchu kierowanym sygnałami świetlnymi może je opuścić, z zastrzeżeniem ust. 1 pkt 2-4, pod warunkiem ustąpienia pierwszeństwa uczestnikom ruchu poruszającym się na wprost. Przepisu nie stosuje się na skrzyżowaniu o ruchu okrężnym oznaczonym znakami C-12.

§ 96. 1. Nadawany przez sygnalizator S-2 sygnał czerwony wraz z sygnałem w kształcie zielonej strzałki oznacza, że dozwolone jest skręcanie w kierunku wskazanym strzałką w najbliższą jezdnię na skrzyżowaniu, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Sygnał w kształcie zielonej strzałki, nadawany przez sygnalizator S-2, zezwalający na skręcanie w lewo, zezwala również na zawracanie z lewego skrajnego pasa ruchu, chyba że jest to zabronione znakiem B-23.

3. Skręcanie lub zawracanie, o których mowa w ust. 1 i 2, jest dozwolone pod warunkiem, że kierujący zatrzyma się przed sygnalizatorem i nie spowoduje utrudnienia ruchu innym jego uczestnikom.

§ 97. 1. Sygnaly świetlne nadawane przez sygnalizator kierunkowy S-3 dotyczą kierujących jadących w kierunkach wskazanych strzałką (strzałkami).

2. Przepisy § 95 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do sygnałów nadawanych przez sygnalizator kierunkowy S-3.

3. Sygnał zielony nadawany przez sygnalizator kierunkowy S-3 oznacza, że podczas jazdy we wskazanym kierunku nie występuje kolizja z innymi uczestnikami ruchu.

4. Sygnalizatory kierunkowe S-3 nadające sygnaly przeznaczone tylko dla pojazdów skręcających w lewo mogą nie być umieszczone po prawej stronie drogi.

§ 98. 1. Sygnaly świetlne nadawane przez sygnalizator S-4 oznaczają:

- 1) sygnał zielony - zezwolenie na wjazd na pas ruchu, nad którym sygnalizator jest umieszczony,
- 2) sygnał czerwony - zakaz wjazdu na pas ruchu, nad którym sygnalizator jest umieszczony.

2. Sygnaly świetlne dla pieszych nadawane przez sygnalizator S-5 oznaczają:

- 1) sygnał zielony - zezwolenie na wejście na przejście dla pieszych, przy czym sygnał zielony migający oznacza, że za chwilę zapali się sygnał czerwony i pieszy jest obowiązany jak najszybciej opuścić przejście,
- 2) sygnał czerwony - zakaz wejścia na przejście.

3. Sygnaly świetlne dla rowerzystów nadawane przez sygnalizator S-6 oznaczają:

- 1) sygnał zielony - zezwolenie na wjazd na przejazd dla rowerzystów, przy czym sygnał zielony migający oznacza, że za chwilę zapali się sygnał czerwony i rowerzysta jest obowiązany jak najszybciej opuścić przejazd,

2) sygnał czerwony - zakaz wjazdu na przejazd.

4. Sygnał świetlny stały lub migający, nadawany przez sygnalizator S-7, oznacza nakaz opuszczenia pasa ruchu, nad którym sygnalizator jest umieszczony, i wjazdu na część jezdni znajdującą się po stronie wskazanej strzałką.

5. Sygnał czerwony migający lub dwa na przemian migające sygnały czerwone oznaczają zakaz wjazdu za sygnalizator lub inne urządzenie nadające te sygnały.

6. Migający lub stały sygnał żółty umieszczony na przeszkodzie albo migający sygnał żółty nadawany przez sygnalizator ostrzegają o występującym niebezpieczeństwie lub utrudnieniu ruchu oraz nakazują zachowanie szczególnej ostrożności.

§ 99. 1. Zatrzymanie pojazdu wynikające z nadawanego sygnału powinno nastąpić przed linią zatrzymania, a w razie jej braku - przed sygnalizatorem.

2. Jeżeli sygnalizator jest umieszczony nad jezdnią, to zatrzymanie pojazdu wynikające z nadawanego sygnału powinno nastąpić przed linią zatrzymania, a w razie jej braku - przed jezdnią, nad którą sygnalizator został umieszczony.

§ 100. Sygnały świetlne, o których mowa w § 95-97 i § 98 ust. 1, 4 i 5, dotyczą także kolumn pieszych, jeźdźców i poganiaczy.

§ 101. Sygnał świetlny w postaci białych cyfr na tablicy lub sygnalizatorze oznacza wjazd na odcinek jezdni, na którym zaleca się jazdę z prędkością wyrażoną w kilometrach na godzinę.

Sygnały świetlne dla kierujących pojazdami wykonującymi odpłatny przewóz osób na regularnych liniach

§ 102. 1. Sygnały świetlne dla kierujących autobusami oraz innymi pojazdami wykonującymi odpłatny przewóz osób na regularnych liniach, poruszającymi się po wydzielonych dla nich pasach ruchu, są barwy białej.

2. Sygnały świetlne, o których mowa w ust. 1, nadawane przez sygnalizator SB oznaczają:

- 1) sygnał w kształcie kreski pionowej - zezwolenie na wjazd za sygnalizator,
- 2) sygnał w kształcie dwóch kropek - zakaz wjazdu za sygnalizator; zakaz nie dotyczy kierujących pojazdami, które w chwili zapalenia się tego sygnału znajdują się tak blisko sygnalizatora, że nie mogą być zatrzymane przed nim bez gwałtownego hamowania; sygnał ten oznacza jednocześnie, że za chwilę zapali się sygnał w kształcie kreski poziomej,
- 3) sygnał w kształcie kreski poziomej - zakaz wjazdu za sygnalizator; takie samo znaczenie mają wyświetlane jednocześnie sygnały w kształcie kreski poziomej i dwóch kropek oznaczające także, że za chwilę zapali się sygnał w kształcie kreski pionowej.

3. Sygnał w kształcie kreski pionowej nie zezwala na wjazd za sygnalizator, jeżeli:

- 1) ruch pojazdu utrudniłby opuszczenie jezdni pieszym lub rowerzystom,
  - 2) ze względu na warunki ruchu na skrzyżowaniu lub za nim opuszczenie skrzyżowania nie byłoby możliwe przed zakończeniem nadawania sygnału zezwalającego na wjazd za sygnalizator.
4. Przepis § 99 stosuje się odpowiednio.

§ 103. Sygnały świetlne dla kierujących tramwajami są barwy białej.

§ 104. 1. Sygnały świetlne dla kierujących tramwajami nadawane przez sygnalizator ST oznaczają:

- 1) sygnał w kształcie kreski pionowej - zezwolenie na wjazd za sygnalizator,
- 2) sygnał w kształcie kreski pionowej migający - zakaz wjazdu za sygnalizator; zakaz nie dotyczy kierujących tramwajami, które w chwili zapalenia się tego sygnału znajdują się tak blisko sygnalizatora, że nie mogą być zatrzymane przed nim bez gwałtownego hamowania; sygnał ten oznacza jednocześnie, że za chwilę zapali się sygnał w kształcie kreski poziomej,
- 3) sygnał w kształcie kreski poziomej - zakaz wjazdu za sygnalizator.

2. Sygnał w kształcie kreski pionowej nie zezwala na wjazd za sygnalizator, jeżeli:

- 1) ruch tramwaju utrudniłby opuszczenie jezdni pieszym lub rowerzystom,
- 2) ze względu na warunki ruchu na skrzyżowaniu lub za nim opuszczenie skrzyżowania nie byłoby możliwe przed zakończeniem nadawania sygnału zezwalającego na wjazd za sygnalizator.

§ 105. Sygnały świetlne nadawane przez sygnalizator SB, o którym mowa w § 102 ust. 2 i 3, bez tabliczki z napisem BUS, dotyczą kierujących tramwajami.

§ 106. 1. Sygnały nadawane przez sygnalizatory kierunkowe STK dotyczą tramwajów jadących w kierunkach wskazanych przez strzałki umieszczone na tabliczce nad sygnalizatorem; przepis § 104 ust. 1 pkt 1 i 3 stosuje się odpowiednio.

2. Sygnały kierunkowe dla kierujących tramwajami nadawane przez sygnalizator STT oznaczają:

- 1) STT-1 - zakaz wjazdu za sygnalizator,
- 2) STT-2 - zezwolenie na jazdę we wskazanym kierunku (kierunkach); kierunki są oznaczone kropkami wyświetlanymi w górnej części sygnalizatora wraz z wyświetlaną kropką w górnej jego części; lewa górna kropka oznacza kierunek w lewo, środkowa górna kropka kierunek na wprost, a prawa górna kropka - w prawo.

3. Nadawany przez sygnalizatory kierunkowe STK i STT sygnał zezwalający na wjazd oznacza, że przejazd nie ma kolizji z innymi kierunkami ruchu.

4. Przepisy § 104 ust. 2 stosuje się do sygnałów nadawanych przez sygnalizatory kierunkowe STK i STT.

§ 107. Przepis § 95 ust. 4 i § 99 stosuje się odpowiednio do sygnałów świetlnych dla kierujących tramwajami.

Rozdział 6

Sygnały dawane przez uprawnione osoby

§ 108. 1. Kierujący ruchem daje sygnały za pomocą postawy i ruchu rąk.

2. Postawa, w której kierujący ruchem jest zwrócony bokiem do nadjeżdżających pojazdów, oznacza zezwolenie na wjazd na skrzyżowanie lub odcinek drogi za osobą kierującą ruchem, a dla pieszych - zezwolenie na wejście na jezdnię.

3. Postawa, w której kierujący ruchem jest zwrócony przodem lub tyłem do nadjeżdżających pojazdów, oznacza zakaz wjazdu na skrzyżowanie lub odcinek drogi za osobą kierującą ruchem, a dla pieszych - zakaz wejścia na jezdnię.

4. Podniesienie ręki do góry przez osobę kierującą ruchem oznacza mającą nastąpić zmianę dotychczas danego sygnału. Dla uczestników ruchu, dla których ruch był zamknięty, oznacza, że za chwilę będzie dawany sygnał oznaczający zezwolenie na wjazd lub wejście, a dla uczestników ruchu, dla których ruch był otwarty, oznacza, że za chwilę będzie dawany sygnał zakazujący wjazdu lub wejścia.

5. Ręka osoby kierującej ruchem wyciągnięta poziomo, poprzecznie do kierunku jazdy zbliżających się pojazdów, oznacza zakaz wjazdu na skrzyżowanie lub odcinek drogi za osobą kierującą ruchem.

§ 109. 1. Sygnał oznaczający nakaz zatrzymania pojazdu jest dawany:

- 1) w warunkach dostatecznej widoczności - tarczą do zatrzymywania pojazdów,
- 2) w warunkach niedostatecznej widoczności - tarczą do zatrzymywania pojazdów ze światłem odblaskowym lub światłem czerwonym albo latarką ze światłem czerwonym.

2. Tarcza do zatrzymywania pojazdów, o której mowa w ust. 1, ma kształt czerwonego koła z białym obrzeżem.

3. Umundurowany policjant, inspektor Inspekcji Transportu Drogowego, żołnierz Żandarmerii Wojskowej i żołnierz wojskowych organów porządkowych mogą w warunkach dostatecznej widoczności dawać sygnał do zatrzymania pojazdu samą ręką.

4. Osoby nadzorujące bezpieczne przejście dzieci przez jezdnię dają sygnał do zatrzymania pojazdu przez uniesienie w górę kwadratowej tarczy barwy żółtej ze znakiem B-20 z żółtym napisem i obrzeżem.

§ 110. Tablica barwy żółtej ze znakiem B-20 z żółtym napisem i obrzeżem, widoczna na autobusie szkolnym, oznacza nakaz zatrzymania pojazdów poruszających się po jezdni, na której albo przy której zatrzymał się autobus.

§ 111. 1. Sygnał dźwiękowy dawany przez osobę kierującą ruchem lub uprawnioną do jego kontroli jest sygnałem ostrzegającym uczestników ruchu lub zwracającym uwagę na inne sygnały albo polecenia.

2. Jadący pojazdem samochodowym policjant, inspektor Inspekcji Transportu Drogowego lub żołnierz Żandarmerii Wojskowej może, w zakresie swoich ustawowych uprawnień, dawać kierującemu pojazdem polecenia do:

- 1) określonego zachowania - za pomocą urządzeń nagłaśniających, sygnalizacyjnych lub świetlnych,
  - 2) zatrzymania - w przypadku jazdy za kierującym, do którego jest skierowane polecenie - przez krótkotrwałe włączenie niebieskiego światła błyskowego i sygnału dźwiękowego o zmiennym tonie.
3. Przepis ust. 2 pkt 1 stosuje się odpowiednio do policjanta lub żołnierza Żandarmerii Wojskowej poruszającego się statkiem powietrznym.

§ 112. Przepisy § 108-111 stosuje się odpowiednio do kolumn pieszych, jeźdźców i poganiaczy.

Rozdział 7

Sygnaly dźwiękowe lub wibracyjne wysyłane przez urządzenia umieszczone na drodze

§ 113. 1. Sygnał dźwiękowy nadawany w postaci dzwonu na przejeździe kolejowym ostrzega o zbliżaniu się pociągu lub innego pojazdu szynowego albo o opuszczaniu zapór (półzapór).

2. Sygnaly dźwiękowe nadawane w postaci brzęczyków lub buczków albo komunikatów słownych na przejściach dla pieszych o ruchu kierowanym sygnałami świetlnymi informują osoby o upośledzonym wzroku, że dla pieszych jest nadawany sygnał zielony.

3. Działanie urządzenia wibracyjnego znajdującego się na sygnalizatorze informuje osoby o upośledzonym wzroku i słuchu, że dla pieszych jest nadawany sygnał zielony.

Rozdział 8

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 114. 1. Do dnia 31 grudnia 2005 r.:

- 1) tablica z białym tłem oraz czarnym obrzeżem i napisem określającym nazwę miejscowości ma takie samo znaczenie, jak znak D-42; przepis § 15 ust. 3 stosuje się odpowiednio,
- 2) tablica, o której mowa w pkt 1, przekreślona ukośnie czerwoną linią, ma takie samo znaczenie, jak znak D-43,
- 3) znak A-30 z tabliczką zawierającą symbol umieszczony na znaku A-31 ma takie samo znaczenie, jak znak A-31,
- 4) znak A-30 z tabliczką zawierającą symbol umieszczony na znaku A-32 ma takie samo znaczenie, jak znak A-32,
- 5) umieszczona przed przejazdem kolejowym tablica z białym tłem, na której umieszczono symbol czaszki i napis "Baczność! Nie dotykać przewodów", ma takie samo znaczenie, jak znak G-2.

2. Do dnia 31 grudnia 2012 r. znaki z niebieską obwódką zawierające czarne symbole umieszczone na znakach E-7, E-8, E-9, E-10, E-11, E-12 i E-12a mają takie samo znaczenie, jak odpowiednio znaki E-7, E-8, E-9, E-10, E-11, E-12, E-12a.

§ 115. 1. Traci moc rozporządzenie Ministrów Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 czerwca 1999 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. z 1999 r. Nr 58, poz. 622 oraz z 2000 r. Nr 72, poz. 850).

2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ZALĄCZNIK

SPIS WZORÓW ZNAKÓW I SYGNAŁÓW DROGOWYCH

ZNAKI DROGOWE PIONOWE

Znaki ostrzegawcze

- 1) A-1 "niebezpieczny zakręt w prawo",
- 2) A-2 "niebezpieczny zakręt w lewo",
- 3) A-3 "niebezpieczne zakręty - pierwszy w prawo",
- 4) A-4 "niebezpieczne zakręty - pierwszy w lewo",
- 5) A-5 "skrzyżowanie dróg",
- 6) A-6a "skrzyżowanie z drogą podporządkowaną występującą po obu stronach",
- 7) A-6b "skrzyżowanie z drogą podporządkowaną występującą po prawej stronie",
- 8) A-6c "skrzyżowanie z drogą podporządkowaną występującą po lewej stronie",
- 9) A-6d "wlot drogi jednokierunkowej z prawej strony",
- 10) A-6e "wlot drogi jednokierunkowej z lewej strony",
- 11) A-7 "ustęp pierwszeństwa",
- 12) A-8 "skrzyżowanie o ruchu okrężnym",
- 13) A-9 "przejazd kolejowy z zaporami",
- 14) A-10 "przejazd kolejowy bez zapor",
- 15) A-11 "nierówna droga",
- 16) A-11a "próg zwalniający",
- 17) A-12a "zweżenie jezdni - dwustronne",
- 18) A-12b "zweżenie jezdni - prawostronne",
- 19) A-12c "zweżenie jezdni - lewostronne",
- 20) A-13 "ruchomy most",
- 21) A-14 "roboty na drodze",
- 22) A-15 "śliska jezdnia",
- 23) A-16 "przejście dla pieszych",
- 24) A-17 "dzieci",
- 25) A-18a "zwierzęta gospodarskie",
- 26) A-18b "zwierzęta dzikie",
- 27) A-19 "boczny wiatr",
- 28) A-20 "odcinek jezdni o ruchu dwukierunkowym",
- 29) A-21 "tramwaj",
- 30) A-22 "niebezpieczny zjazd",
- 31) A-23 "stromy podjazd",
- 32) A-24 "rowerzyści",
- 33) A-25 "spadające odłamki skalne",
- 34) A-26 "lotnisko",
- 35) A-27 "nabrzeże lub brzeg rzeki",
- 36) A-28 "sypki żwir",
- 37) A-29 "sygnały świetlne",
- 38) A-30 "inne niebezpieczeństwo",
- 39) A-31 "niebezpieczne pobocze",
- 40) A-32 "oszlonyje jezdni",
- 41) A-33 "zator drogowy",
- 42) A-34 "wypadek drogowy".

Znaki zakazu

- 1) B-1 "zakaz ruchu w obu kierunkach",
- 2) B-2 "zakaz wjazdu",
- 3) B-3 "zakaz wjazdu pojazdów silnikowych, z wyjątkiem motocykli jednośladowych",

- 4) B-3a "zakaz wjazdu autobusów",
- 5) B-4 "zakaz wjazdu motocykli",
- 6) B-5 "zakaz wjazdu samochodów ciężarowych",
- 7) B-6 "zakaz wjazdu ciągników rolniczych",
- 8) B-7 "zakaz wjazdu pojazdów silnikowych z przyczepą",
- 9) B-8 "zakaz wjazdu pojazdów zaprzęgowych",
- 10) B-9 "zakaz wjazdu rowerów",
- 11) B-10 "zakaz wjazdu motorowerów",
- 12) B-11 "zakaz wjazdu wózków rowerowych",
- 13) B-12 "zakaz wjazdu wózków ręcznych",
- 14) B-13 "zakaz wjazdu pojazdów z materiałami wybuchowymi lub łatwo zapalnymi",
- 15) B-13a "zakaz wjazdu pojazdów z materiałami niebezpiecznymi",
- 16) B-14 "zakaz wjazdu pojazdów z materiałami, które mogą skazić wodę",
- 17) B-15 "zakaz wjazdu pojazdów o szerokości ponad ...m",
- 18) B-16 "zakaz wjazdu pojazdów o wysokości ponad ...m",
- 19) B-17 "zakaz wjazdu pojazdów o długości ponad ...m",
- 20) B-18 "zakaz wjazdu pojazdów o rzeczywistej masie całkowitej ponad ...t",
- 21) B-19 "zakaz wjazdu pojazdów o nacisku osi większym niż ...t",
- 22) B-20 "stop",
- 23) B-21 "zakaz skręcania w lewo",
- 24) B-22 "zakaz skręcania w prawo",
- 25) B-23 "zakaz zawracania",
- 26) B-24 "koniec zakazu zawracania",
- 27) B-25 "zakaz wyprzedzania",
- 28) B-26 "zakaz wyprzedzania przez samochody ciężarowe",
- 29) B-27 "koniec zakazu wyprzedzania",
- 30) B-28 "koniec zakazu wyprzedzania przez samochody ciężarowe",
- 31) B-29 "zakaz używania sygnałów dźwiękowych",
- 32) B-30 "koniec zakazu używania sygnałów dźwiękowych",
- 33) B-31 "pierwszeństwo dla nadjeżdżających z przeciwka",
- 34) B-32 "stój - kontrola celna",
- 35) B-33 "ograniczenie prędkości",
- 36) B-34 "koniec ograniczenia prędkości",
- 37) B-35 "zakaz postoju",
- 38) B-36 "zakaz zatrzymywania się",
- 39) B-37 "zakaz postoju w dni nieparzyste",
- 40) B-38 "zakaz postoju w dni parzyste",
- 41) B-39 "strefa ograniczonego postoju",
- 42) B-40 "koniec strefy ograniczonego postoju",
- 43) B-41 "zakaz ruchu pieszych",
- 44) B-42 "koniec zakazów",
- 45) B-43 "strefa ograniczonej prędkości",
- 46) B-44 "koniec strefy ograniczonej prędkości".

Znaki nakazu

- 1) C-1 "nakaz jazdy w prawo przed znakiem",
- 2) C-2 "nakaz jazdy w prawo za znakiem",
- 3) C-3 "nakaz jazdy w lewo przed znakiem",
- 4) C-4 "nakaz jazdy w lewo za znakiem",
- 5) C-5 "nakaz jazdy prosto",
- 6) C-6 "nakaz jazdy prosto lub w prawo",
- 7) C-7 "nakaz jazdy prosto lub w lewo",
- 8) C-8 "nakaz jazdy w prawo lub w lewo",
- 9) C-9 "nakaz jazdy z prawej strony znaku",
- 10) C-10 "nakaz jazdy z lewej strony znaku",
- 11) C-11 "nakaz jazdy z prawej lub lewej strony znaku",

- 12) C-12 "ruch okrężny",
- 13) C-13 "droga dla rowerów",
- 14) C-13a "koniec drogi dla rowerów",
- 15) C-14 "prędkość minimalna",
- 16) C-15 "koniec minimalnej prędkości",
- 17) C-16 "droga dla pieszych",
- 18) C-16a "koniec drogi dla pieszych",
- 19) C-17 "nakazany kierunek jazdy dla pojazdów z materiałami niebezpiecznymi",
- 20) C-18 "nakaz używania łańcuchów przeciwpoślizgowych",
- 21) C-19 "koniec nakazu używania łańcuchów przeciwpoślizgowych".

Znaki informacyjne

- 1) D-1 "droga z pierwszeństwem",
- 2) D-2 "koniec drogi z pierwszeństwem",
- 3) D-3 "droga jednokierunkowa",
- 4) D-4a "droga bez przejazdu",
- 5) D-4b "wjazd na drogę bez przejazdu",
- 6) D-5 "pierwszeństwo na zwężonym odcinku jezdni",
- 7) D-6 "przejście dla pieszych",
- 8) D-6a "przejazd dla rowerzystów",
- 9) D-6b "przejście dla pieszych i przejazd dla rowerzystów",
- 10) D-7 "droga ekspresowa",
- 11) D-8 "koniec drogi ekspresowej",
- 12) D-9 "autostrada",
- 13) D-10 "koniec autostrady",
- 14) D-11 "początek pasa ruchu dla autobusów",
- 15) D-12 "pas ruchu dla autobusów",
- 16) D-13 "początek pasa ruchu powolnego",
- 17) D-13a "początek pasa ruchu",
- 18) D-14 "koniec pasa ruchu",
- 19) D-15 "przystanek autobusowy",
- 20) D-16 "przystanek trolejbusowy",
- 21) D-17 "przystanek tramwajowy",
- 22) D-18 "parking",
- 23) D-18a "parking - miejsce zastrzeżone",
- 24) D-18b "parking zadaszony",
- 25) D-19 "postój taksówek",
- 26) D-20 "koniec postoju taksówek",
- 27) D-21 "szpital",
- 28) D-21a "Policja",
- 29) D-22 "punkt opatrunkowy",
- 30) D-23 "stacja paliwowa",
- 31) D-23a "stacja paliwowa tylko z gazem do napędu pojazdów",
- 32) D-24 "telefon",
- 33) D-25 "poczta",
- 34) D-26 "stacja obsługi technicznej",
- 35) D-26a "wulkanizacja",
- 36) D-26b "myjnia",
- 37) D-26c "toaleta publiczna",
- 38) D-26d "natrysk",
- 39) D-27 "bufet lub kawiarnia",
- 40) D-28 "restauracja",
- 41) D-29 "hotel (motel)",
- 42) D-30 "obozowisko (kemping)",
- 43) D-31 "obozowisko (kemping) wyposażone w podłączenia elektryczne do przyczep",
- 44) D-32 "pole biwakowe",

- 45) D-33 "schronisko młodzieżowe",
- 46) D-34 "punkt informacji turystycznej",
- 47) D-34a "informacja radiowa o ruchu drogowym",
- 48) D-35 "przejście podziemne dla pieszych",
- 49) D-35a "schody ruchome w dół",
- 50) D-36 "przejście nadziemne dla pieszych",
- 51) D-36a "schody ruchome w górę",
- 52) D-37 "tunel",
- 53) D-38 "koniec tunelu",
- 54) D-39 "dopuszczalne prędkości",
- 55) D-40 "strefa zamieszkania",
- 56) D-41 "koniec strefy zamieszkania",
- 57) D-42 "obszar zabudowany",
- 58) D-43 "koniec obszaru zabudowanego",
- 59) D-44 "strefa parkowania",
- 60) D-45 "koniec strefy parkowania",
- 61) D-46 "droga wewnętrzna",
- 62) D-47 "koniec drogi wewnętrznej",
- 63) D-48 "zmiana pierwszeństwa",
- 64) D-49 "pobór opłat".

Znaki kierunku i miejscowości

- 1) E-1 "tablica przeddrogowskazowa",
- 2) E-1a "tablica przeddrogowskazowa na autostradzie",
- 3) E-1b "tablica przeddrogowskazowa przed wjazdem na autostradę",
- 4) E-2a "drogowskaz tablicowy umieszczany obok jezdni",
- 5) E-2b "drogowskaz tablicowy umieszczany nad jezdnią",
- 6) E-2c "drogowskaz tablicowy umieszczany obok jezdni na autostradzie",
- 7) E-2d "drogowskaz tablicowy umieszczany nad jezdnią na autostradzie",
- 8) E-2e "drogowskaz tablicowy umieszczany obok jezdni przed wjazdem na autostradę",
- 9) E-2f "drogowskaz tablicowy umieszczany nad jezdnią przed wjazdem na autostradę",
- 10) E-3 "drogowskaz w kształcie strzały do miejscowości wskazujący numer drogi",
- 11) E-4 "drogowskaz w kształcie strzały do miejscowości podający do niej odległość",
- 12) E-5 "drogowskaz do dzielnicy miasta",
- 13) E-6 "drogowskaz do lotniska",
- 14) E-6a "drogowskaz do dworca lub stacji kolejowej",
- 15) E-6b "drogowskaz do dworca autobusowego",
- 16) E-6c "drogowskaz do przystani promowej",
- 17) E-7 "drogowskaz do przystani wodnej lub żeglugi",
- 18) E-8 "drogowskaz do plaży lub miejsca kąpielowego",
- 19) E-9 "drogowskaz do muzeum",
- 20) E-10 "drogowskaz do zabytku jako dobra kultury",
- 21) E-11 "drogowskaz do zabytku przyrody",
- 22) E-12 "drogowskaz do punktu widokowego",
- 23) E-12a "drogowskaz do szlaku rowerowego",
- 24) E-13 "tablica kierunkowa",
- 25) E-14 "tablica szlaku drogowego",
- 26) E-14a "tablica szlaku drogowego na autostradzie",
- 27) E-15a "numer drogi krajowej",
- 28) E-15b "numer drogi wojewódzkiej",
- 29) E-15c "numer autostrady",
- 30) E-15d "numer drogi ekspresowej",
- 31) E-15e "numer drogi wojewódzkiej o zwiększonym do 10 t dopuszczalnym nacisku osi pojazdu",
- 32) E-16 "numer szlaku międzynarodowego",
- 33) E-17a "miejscowość",
- 34) E-18a "koniec miejscowości",

- 35) E-19a "obwodnica",
- 36) E-20 "tablica węzła drogowego na autostradzie",
- 37) E-21 "dzielnica (osiedle)",
- 38) E-22a "samochodowy szlak turystyczny",
- 39) E-22b "obiekt na samochodowym szlaku turystycznym",
- 40) E-22c "informacja o obiektach turystycznych".

Znaki uzupełniające

- 1) F-1 "przejście graniczne",
- 2) F-2 "przekraczanie granicy zabronione",
- 3) F-3 "granica obszaru administracyjnego",
- 4) F-4 "nazwa rzeki",
- 5) F-5 "uprzedzenie o zakazie",
- 6) F-6 "znak uprzedzający umieszczany przed skrzyżowaniem",
- 7) F-7 "sposób jazdy w związku z zakazem skręcania w lewo",
- 8) F-8 "objazd w związku z zamknięciem drogi",
- 9) F-9 "znak prowadzący na drodze objazdowej",
- 10) F-10 "kierunki na pasach ruchu",
- 11) F-11 "kierunki na pasie ruchu",
- 12) F-12 "znak wskazujący przejazd tranzytowy umieszczany przed skrzyżowaniem",
- 13) F-13 "przejazd tranzytowy",
- 14) F-14a "tablica wskaźnikowa na autostradzie umieszczana w odległości 300 m przed pasem wyłączenia",
- 15) F-14b "tablica wskaźnikowa na autostradzie umieszczana w odległości 200 m przed pasem wyłączenia",
- 16) F-14c "tablica wskaźnikowa na autostradzie umieszczana w odległości 100 m przed pasem wyłączenia",
- 17) F-15 "niesymetryczny podział jezdni dla przeciwnych kierunków ruchu",
- 18) F-16 "koniec pasa ruchu na jezdni dwukierunkowej",
- 19) F-17 "koniec pasa ruchu na jezdni jednokierunkowej",
- 20) F-18 "przeciwny kierunek dla określonych pojazdów",
- 21) F-19 "pas ruchu dla określonych pojazdów",
- 22) F-20 "część drogi (pas ruchu) dla określonych pojazdów",
- 23) F-21 "ruch skierowany na sąsiednią jezdnię",
- 24) F-22 "ograniczenia na pasie ruchu".

Tabliczki do znaków drogowych

- 1) T-1 tabliczka wskazująca odległość znaku ostrzegawczego od miejsca niebezpiecznego,
- 2) T-1a tabliczka wskazująca odległość znaku informacyjnego od początku (końca) drogi lub pasa ruchu,
- 3) T-2 tabliczka wskazująca długość odcinka drogi, na którym powtarza się lub występuje niebezpieczeństwo,
- 4) T-3 tabliczka wskazująca koniec odcinka, na którym powtarza się lub występuje niebezpieczeństwo,
- 5) T-3a tabliczka wskazująca koniec miejsca przeznaczonego na postój,
- 6) T-4 tabliczka wskazująca liczbę zakrętów,
- 7) T-5 tabliczka wskazująca początek drogi krętej,
- 8) T-6a tabliczka wskazująca rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie (umieszczana na drodze z pierwszeństwem),
- 9) T-6b tabliczka wskazująca układ dróg podporządkowanych (umieszczana na drodze z pierwszeństwem),
- 10) T-6c tabliczka wskazująca rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie (umieszczana na drodze podporządkowanej),
- 11) T-6d tabliczka wskazująca prostopadły przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie oraz układ dróg podporządkowanych (umieszczana na drodze podporządkowanej),
- 12) T-7 tabliczka wskazująca układ torów i drogi na przejeździe,

- 13) T-8 tabliczka wskazująca miejsce, w którym ruch pojazdów został skierowany na tory tramwajowe,
- 14) T-9 tabliczka wskazująca rzeczywistą wielkość spadku lub wzniesienia drogi,
- 15) T-10 tabliczka wskazująca bocznice kolejową lub tor o podobnym charakterze,
- 16) T-11 tabliczka wskazująca przeprawę promową,
- 17) T-12 tabliczka wskazująca podłużny uskok nawierzchni,
- 18) T-13 tabliczka wskazująca odcinek drogi, na którym występują deformacje nawierzchni w postaci kolein,
- 19) T-14 tabliczka wskazująca miejsce częstych wypadków o charakterze wskazanym na tabliczce,
- 20) T-15 tabliczka wskazująca miejsce częstych wypadków spowodowanych śliską nawierzchnią jezdni ze względu na opady deszczu,
- 21) T-16 tabliczka wskazująca miejsce wyjazdu pojazdów uprzywilejowanych wskazanych na tabliczce,
- 22) T-17 tabliczka wskazująca granicę państwa,
- 23) T-18 tabliczka wskazująca nieoczekiwaną zmianę kierunku ruchu o przebiegu wskazanym na tabliczce,
- 24) T-19 tabliczka wskazująca na malowanie znaków poziomych,
- 25) T-20 tabliczka wskazująca długość odcinka jezdni, na którym zakaz obowiązuje,
- 26) T-21 tabliczka wskazująca odległość znaku od miejsca, od którego lub w którym zakaz obowiązuje,
- 27) T-22 tabliczka wskazująca, że znak nie dotyczy rowerów jednośladowych,
- 28) T-23a tabliczka wskazująca motocykle,
- 29) T-23b tabliczka wskazująca samochody ciężarowe, pojazdy specjalne, pojazdy używane do celów specjalnych, o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t, oraz ciągniki samochodowe,
- 30) T-23c tabliczka wskazująca ciągniki rolnicze i pojazdy wolnobieżne,
- 31) T-23d tabliczka wskazująca pojazdy silnikowe z przyczepą, z wyjątkiem pojazdów z przyczepą jednoosiową lub naczepą,
- 32) T-23e tabliczka wskazująca pojazdy z przyczepą kempingową,
- 33) T-23f tabliczka wskazująca autobusy,
- 34) T-23g tabliczka wskazująca trolejbusy,
- 35) T-23h tabliczka wskazująca pojazdy z materiałami niebezpiecznymi,
- 36) T-23i tabliczka wskazująca pojazdy z materiałami wybuchowymi lub łatwo zapalnymi,
- 37) T-23j tabliczka wskazująca pojazdy z materiałami, które mogą skazić wodę,
- 38) T-24 tabliczka wskazująca, że pozostawiony pojazd zostanie usunięty na koszt właściciela,
- 39) T-25a tabliczka wskazująca początek zakazu postoju lub zatrzymywania,
- 40) T-25b tabliczka wskazująca kontynuację zakazu postoju lub zatrzymywania,
- 41) T-25c tabliczka wskazująca odwołanie zakazu postoju lub zatrzymywania,
- 42) T-26 tabliczka wskazująca, że zakaz postoju lub zatrzymywania dotyczy strony placu,
- 43) T-27 tabliczka wskazująca, że przejście dla pieszych jest szczególnie uczęszczane przez dzieci,
- 44) T-28 tabliczka wskazująca, że za przejazd drogą pobierana jest opłata,
- 45) T-29 tabliczka informująca o miejscu przeznaczonym dla pojazdu samochodowego uprawnionej osoby niepełnosprawnej o obniżonej sprawności ruchowej,
- 46) T-30 tabliczka wskazująca sposób ustawienia pojazdu względem krawędzi jezdni.

DODATKOWE ZNAKI PIONOWE

Dodatkowe znaki przed przejazdami kolejowymi

- 1) G-1a "słupek wskaźnikowy z trzema kreskami umieszczany po prawej stronie jezdni",
- 2) G-1b "słupek wskaźnikowy z dwiema kreskami umieszczany po prawej stronie jezdni",
- 3) G-1c "słupek wskaźnikowy z jedną kreską umieszczany po prawej stronie jezdni",
- 4) G-1d "słupek wskaźnikowy z trzema kreskami umieszczany po lewej stronie jezdni",
- 5) G-1e "słupek wskaźnikowy z dwiema kreskami umieszczany po lewej stronie jezdni",
- 6) G-1f "słupek wskaźnikowy z jedną kreską umieszczany po lewej stronie jezdni",
- 7) G-2 "sieć pod napięciem",
- 8) G-3 "krzyż św. Andrzeja przed przejazdem kolejowym jednotorowym",
- 9) G-4 "krzyż św. Andrzeja przed przejazdem kolejowym wielotorowym".

Dodatkowe znaki dla kierujących tramwajami

- 1) AT-1 "sygnalizacja świetlna",
- 2) AT-2 "sygnalizacja świetlna wzbudzana",
- 3) AT-3 "niebezpieczny zjazd",
- 4) AT-4 "stromy podjazd",
- 5) AT-5 "ruch kolizyjny",
- 6) BT-1 "ograniczenie prędkości",
- 7) BT-2 "koniec ograniczenia prędkości",
- 8) BT-3 "blokada zwrotnicy",
- 9) BT-4 "stop - zwrotnica eksploatowana jednostronnie".

Dodatkowe znaki szlaków rowerowych

- 1) R-1 "szlak rowerowy krajowy",
- 2) R-1a "początek (koniec) szlaku rowerowego krajowego",
- 3) R-1b "zmiana kierunku szlaku rowerowego krajowego",
- 4) R-2 "szlak rowerowy międzynarodowy",
- 5) R-2a "zmiana kierunku szlaku rowerowego międzynarodowego",
- 6) R-3 "tablica szlaku rowerowego".

Dodatkowe znaki dla kierujących pojazdami wojskowymi

- 1) W-1 "klasa obciążenia mostu o ruchu jednokierunkowym",
- 2) W-2 "klasa obciążenia mostu o ruchu dwukierunkowym",
- 3) W-3 "klasa obciążenia mostu o ruchu jednokierunkowym dla pojazdów kołowych i gąsienicowych",
- 4) W-4 "klasa obciążenia mostu o ruchu dwukierunkowym dla pojazdów kołowych",
- 5) W-5 "klasa obciążenia mostu o ruchu dwukierunkowym dla pojazdów gąsienicowych",
- 6) W-6 "szerokość mostu lub środka przeprowowego",
- 7) W-7 "wysokość skrajni pionowej na moście lub w tunelu".

ZNAKI DROGOWE POZIOME

- 1) P-1 "linia pojedyncza przerywana",
- 2) P-2 "linia pojedyncza ciągła",
- 3) P-3 "linia jednostronnie przekraczalna",
- 4) P-4 "linia podwójna ciągła",
- 5) P-5 "linia podwójna przerywana",
- 6) P-6 "linia ostrzegawcza",
- 7) P-7a "linia krawędziowa przerywana",
- 8) P-7b "linia krawędziowa ciągła",
- 9) P-8a "strzałka kierunkowa na wprost",
- 10) P-8b "strzałka kierunkowa do skręcania",
- 11) P-8c "strzałka kierunkowa do zawracania",
- 12) P-9 "strzałka naprowadzająca",
- 13) P-10 "przejście dla pieszych",
- 14) P-11 "przejazd dla rowerzystów",
- 15) P-12 "linia bezwzględnej zatrzymania - stop",
- 16) P-13 "linia warunkowego zatrzymania złożona z trójkątów",
- 17) P-14 "linia warunkowego zatrzymania złożona z prostokątów",
- 18) P-15 "trójkąt podporządkowania",
- 19) P-16 "napis stop",
- 20) P-17 "linia przystankowa",
- 21) P-18 "stanowisko postojowe",
- 22) P-19 "linia wyznaczająca pas postojowy",
- 23) P-20 "koperta",

- 24) P-21 "powierzchnia wyłączona",
- 25) P-22 "BUS",
- 26) P-23 "rower",
- 27) P-24 "miejsce dla pojazdu osoby niepełnosprawnej",
- 28) P-25 "próg zwalniający".

SYGNAŁY ŚWIETLNE

Sygnały świetlne dla kierujących i pieszych

- 1) S-1 sygnalizator z sygnałami do kierowania ruchem,
- 2) S-2 sygnalizator z sygnałem dopuszczającym skręcanie w kierunku wskazanym strzałką,
- 3) S-3 sygnalizator kierunkowy,
- 4) S-4 sygnalizator z sygnałami dla pasów ruchu,
- 5) S-5 sygnalizator z sygnałami dla pieszych,
- 6) S-6 sygnalizator z sygnałami dla rowerzystów,
- 7) S-7 sygnalizator z sygnałem nakazującym opuszczenie pasa ruchu.

Sygnały świetlne dla kierujących pojazdami wykonującymi odpłatny przewóz osób na regularnych liniach

- 1) SB sygnalizator z sygnałami dla kierujących autobusami,
- 2) ST sygnalizator z sygnałami dla tramwajów,
- 3) STK sygnalizator kierunkowy dla tramwajów,
- 4) STT-1 sygnał oznaczający zakaz wjazdu tramwaju za sygnalizator,
- 5) STT-2 sygnał oznaczający zezwolenie na jazdę tramwaju we wskazanym kierunku.

ZNAKI DROGOWE PIONOWE

Znaki ostrzegawcze

A-1

A-2

A-3

A-4

A-5

A-6a

A-6b

A-6c

A-6d

A-6e

A-7

A-8

A-9

A-10

A-11

A-11a

A-12a

A-12b

A-12c

A-13

A-14

A-15

A-16

A-17

A-18a

A-18b

A-19

A-20

A-21

A-22

A-23

A-24

A-25

A-26

A-27

A-28

A-29

A-30

A-31

A-32

A-33

A-34

Znaki zakazu

Znaki nakazu

C-1

C-2

C-3

C-4

C-5

C-6

C-7

C-8

C-9

C-10

C-11

C-12

C-13

C-13a

C-14

C-15

C-16

C-16a

C-17

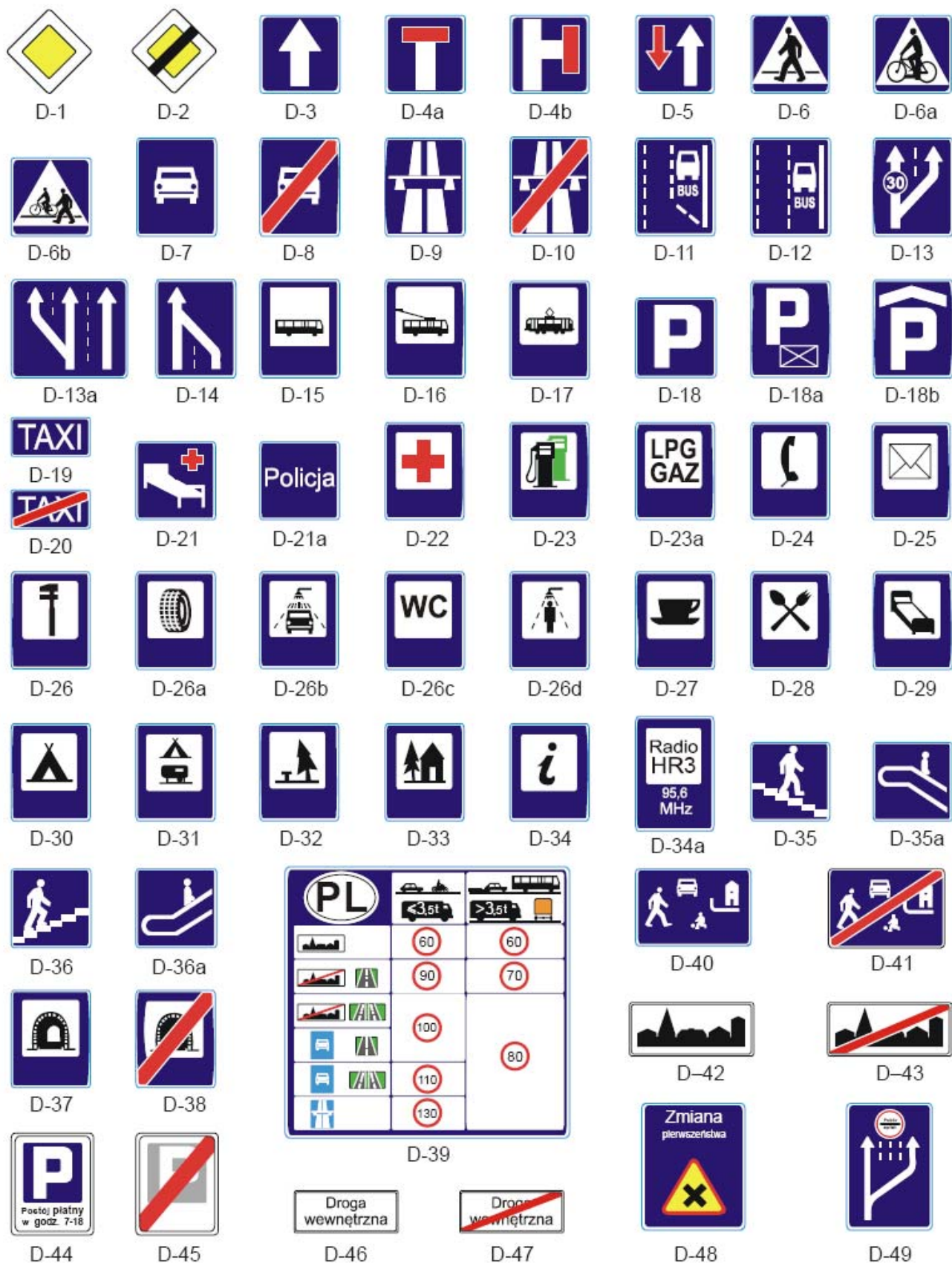

C-18

C-9

Znaki informacyjne

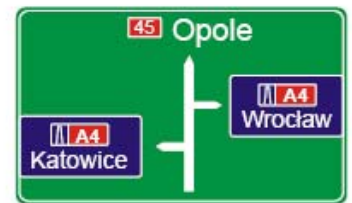
Znaki kierunku i miejscowości

E-1

E-1a

E-1b

E-2a

E-2b

E-2c

E-2d

E-2e

E-2f

E-3

E-4

E-5

E-6

E-6a

E-6b

E-6c

E-7

E-8

E-9

E-10

E-11

E-12

E-12a

E-14

E-14a

E-15a

E-15b

E-15c

E-15d

E-15e

E-16

E-17a

E-18a

E-19a

E-20

E-21

E-22a

E-22b

E-22c

Znaki uzupełniające

F-1

F-2

F-3

F-4

F-5

F-6

F-7

F-8

F-9

F-10

F-11

F-12

F-13

F-14a

F-14b

F-14c

F-15

F-16

F-17

F-18

F-19

F-20

F-21

F-22

Tabliczki do znaków drogowych

T-1

T-1a

T-2

T-3

T-3a

T-4

T-5

T-6a

T-6b

T-6c

T-6d

T-7

T-8

T-9

T-10

T-11

T-12

T-13

T-14

T-15

T-16

T-17

T-18

T-19

T-20

T-21

T-22

T-23a

T-23b

T-23c

T-23d

T-23e

T-23f

T-23g

T-23h

T-23i

T-23j

T-24

T-25a

T-25b

T-25c

T-26

T-27

T-28

T-29

T-30

DODATKOWE ZNAKI PIONOWE

Dodatkowe znaki przed przejazdami kolejowymi

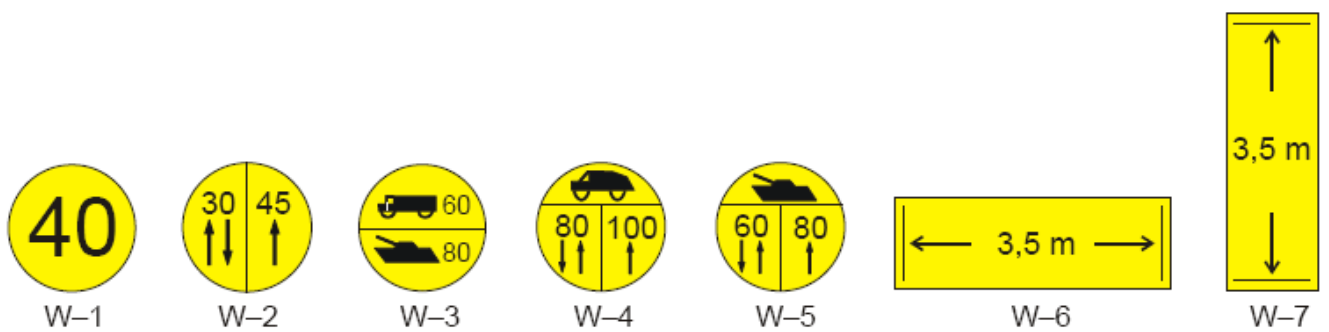
Dodatkowe znaki dla kierujących tramwajami

Dodatkowe znaki szlaków rowerowych

Dodatkowe znaki dla kierujących pojazdami wojskowymi

ZNAKI DROGOWE POZIOME

P-1

P-2

P-3

P-4

P-5

P-6

P-7a

P-7b

P-8a

P-8b

P-8c

P-9

P-10

P-11

P-12

P-13

P-14

P-15

P-16

P-17

P-18

P-19

P-20

P-21

P-22

P-23

P-24

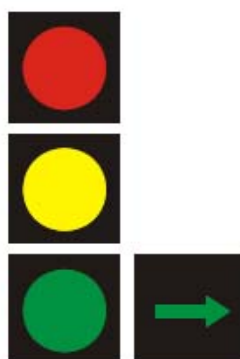
P-25

SYGNAŁY ŚWIETLNE

Sygnały świetlne dla kierujących pojazdami i pieszych

S-1

S-2

S-3

S-4

S-5

S-6

S-7

Sygnały świetlne dla kierujących pojazdami wykonującymi odpłatny przewóz osób na regularnych liniach

SB

ST

STK

STT-1

STT-2